

CHKD OCT 10 1966

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

VIENYBĖ

1886 — 80th ANNIVERSARY YEAR — 1966

80 M. 25 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1966 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 23 D.

Telefonas
Alplegate 7-7257

KAINA 20 C.

ATEITIES TURISTŲ PATOGUMUI — taip atrodys naujausias Vilniaus miesto viešbutis, kuriame gal ne vienam ir Amerikos lietuviui teks apsistoti, kai jis nuvyks lankyti savo tėvų ar savo gimtosios žemės. Šis 29 aukštų viešbutis, kurio statyba rūpinasi Vilniaus Inturisto direktorius Albinas Sutkus, statomas ant Neries kranto, netoli Pedagoginio Instituto bendrabučių.

Lietuviškoje Chicagoje

DR. ARŪNAS LIŪLEVIČIUS MASKVOJE

Jaunas Chicagos lietuvis -- dr. Arūnas Liulevičius, kuris dėsto Chicagos un-te (University of Chicago) dalyvavo Tarptautiniame matematikų kongrese, kuris įvyko rugpjūčio 16-26 dd, Maskvos universiteto patalpose.

Šiame kongrese buvo apie 6,000 dalyvių, iš kurių apie pusę sudarė sovietiniai matematikai. Jų tarpe buvo nemažas būrys mokslininkų ir iš Lietuvos, Savo įspūdžiuose iš kongreso Draugo dienraštyje (rugsėjo 17 d.) dr. Liulevičius rašo:

"Šiame kongrese dalyvavo ir būrys lietuvių matematikų. Susitikau ir peritais metais Chicagos universitetą vizitavusi matematiką J. Kubilių (Liulevičius ir Kubilius Chicagoje nekartai buvo susitikę.), Vilniaus universiteto rektorius, Jis supažindino su dauguma kongrese dalyvaujančių lietuvių matematikų. Susitinkant prie pietų stalo ir kalbant apie matematiką Lietuvoje, buvo galima susidaryti vaizdą apie lietuvių matematikų profesinį pasiruošimą bei jų mokslinius interesus."

Toliau dr. Liulevičius tame pačiame straipsnyje duoda žinių apie Lietuvos matematikus ir jų pasiruošimą. Jis aiškina:

"Į universitetą matematikos studijuoti kasmet Lietuvoje stoja apie šimtas asmenų. Po penkių metų studijų išduodamas diplomą, ir dalis baigusiu pradeda mokytojauti arba talkinti industriniam darbu. Likusieji tęsia studijas mokslo kandidato laipsnui gauti (tai, taip vadinami, aspirantūros metal -- paprastai trejų metų laikotarpis). Kandidato laipsnui gauti yra ir ekonominė paskaita -- alga padvigubėja laipsnį gavus. Aspirantūrai paprastai važiuojama į Maskvą arba Leningradą, nors dabar jau yra ir Vilniuje visa ką baigusiu mokslo kandidatų. Aukščiausias laipsnis moksle yra daktaro, suteikiama -- atlikus platesnės apimtės tyrimus ir parašius tyrimėjimus apibūdinančią knygą.

Trumpai pažvelgsim į dabartinius lietuvių matematikus ir jų darbo sritis. Raidė "k" po pavardės reiškia kandidata, "a" aspirantą, o "dr" -- daktarą. Pagrindinė matematikos kryptis dabartinėje Lietuvoje yra tikimybių teorija. Čia centrinė ašis yra J. Kubilius (dr.), besidomintis grynąja ir pritaikomąja tikimybių teorija ir jo mokinys V. Statulevičius (k), dabartinis Lietuvos Mokslo akademijos matematikos sekcijos vedėjas. Tikimybių teorijos srityje dirba B. Grigelionis (k), B. Riauba (k), P. Survila (matematikos vedėjas pedagoginiam institute Vilniuje), A. Aleškevičienė (k), G. Aleškevičius, L. Vilkauskas (k), A. Bikelis (k), A. Raudeliūnas (k, taip pat fakulteto dekanas), V. Kubilius, A. Gečiauskas (k), N. Kalinauskaitė (k). Iš jaunesniųjų: V. Mačys (a), V. Kruopis (a), E. Saulis (a).

Savo įspūdžių pabaigoje dr. Liulevičius

rašo apie matematikų suvažiavimo uždaramąjį banketą Kremliaus kongresų rūmuose. "Čia stalai linksta nuo valgių ir gėrimų. Banketas reprezentacinis -- užsieniečiams pakvietimai nemokamai, o rusams matematikams įėjimas po šešis rublius"...

LIETUVIS (?) ŠOLIŪNAS

PLIAUSKIA NIEKUS

Chicagietis J. Šoliūnas, dėl kurio rašinio marijonai vienuolai turėjo sudeginti Draugo kultūrinį priėdą ir kuris už tai buvo išspirtas iš to dienraščio bendradarbių, dabar rado prieglobstį labai toli -- Australijos Mūsų Pastogėje. Šiame savaitraštyje (tai gana įvairus laikraštis) šis "didvyris" pateikia tokių svaičiojimų, kurie tinka tik turgaus vertelgoms.

Rugpjūčio 7 d. numeryje jis rašo: "New Yorke einas lietuvių (?) savaitraštis 'Vienybė' visados ieško juodžiausių momentų išsivijios veikloje, o mato tik 'milžiniškus laimėjimus' pavergtoje Lietuvoje."

Čia jis nurodo savo konkretų pavyzdį, jog Vienybė net pirmame puslapyje įdėjo žinią apie nelabai sėkmingą jaunimo demonstraciją prie Jungtinių Tautų. Jis piktnasi, kad Vienybė čia neapsiėjo be melo, paminėdama, jog demonstraciją saugojo "pora policininkų." Kaip atrodo, čia Vienybės korespondentas padarė didžiulį "nusi-kaltimą," dėl kurio verta suabejoti, ar Vienybė yra lietuvių laikraštis, kadangi, Šoliūno nuomone, kaip galima spėti iš jo pasipiktinimo, tą demonstraciją prižiūrėjo didesnis būrys policininkų.

Dėl savo nepasisekimų (o jų jis turi labai daug) susinervinęs Šoliūnas yra puolęs į pavojingą sveikatos būklę, kad pradeda taukšti tokius niekus, kad padoriems žmonėms net ausys linksta. Jis naujausiame Sporto žurnalo numeryje pradėjo asilais vadinti tuos, kurie kitai galvoja, ar daro negu Šoliūnas. Tad prie tokio tautiečio pavardės, o ne Vienybės, verčiau galima pridėti klaustuką, ar jis lietuvis.

P. B.

* P. M. MERKELIENĖ iš Chicagos viešėjo Quebec, Toronte ir kitur Kanadoj. Jos brolis gyvena New Yorke, inžinierius, kitas brolis Chicagoj, gydytojas.

* ANTANAS BITALAVIČIUS iš Chicagos, baigęs karinius pratimus, išvyko ilgesniam laikui karo tarnybai.

* K. SKAISGIRIS ir B. Klovas iš Chicagos viešėjo Montrealyje, Kanadoj.

* JONAS JASAITIS iš Chicagos LB centro lankėsi Detroit, Mich.

MIRĖ BRONIUS BUDGINAS

INŽINIERIUS BRONIUS BUDGINAS, Santa Monica, Cal, rugsėjo 12 d., elektros nutrenktas, mirė 9 val. vak. Gimęs 1918 m. rugsėjo 4 d. Silvestruose, Laukuvos vals., Tauragės apskr. Mokėsi Tauragėj ir Kauno universitete. Už priešnacinę veiklą vokiečių kalintas ir 1945 m. amerikiečiui, kap. Antanui Vaivadai gelbstint, iš Bayreuth kalėjimo buvo išlaisvintas. Į Ameriką atvyko 1946 m., dirbo ALTe, veikė BALFe, SLA ir Tautinėje S-goje. Gyveno Kalifornijoje. Nulūdime liko žmona Antanina, Palaidotas rugsėjo 16 Los Angeles, Cal, Holy Cross kapinėse.

TRUMPAI...

* BIRUTĖ VAITKŪNAITĖ-NAGIENĖ, Toronto, Ont., Kanadoj universitete dėsto fizinę kultūrą.

* VILIUŠIAI iš Kanados, atostogavę Jungtinėse Valstybėse, jau grįžo namo.

* KLEMENSAS ČEKAITIS ir Jonas Matusevičius, St. Louis, Mo, prie Beuharnois

ilankos besimaudydami nuskeno ir prigėrė. Gyveno Montrealy, Kanadoj.

* VIOLETA NEŠUKAITYTĖ, 15 m. Kanados stalo teniso rungtynėse laimėjo Kanados moterų meistrės titulą. Pavasarį buvo laimėjusi tą patį titulą Amerikoje.

* MOKYTOJA STANIONIENĖ iš Kauno atvyko pas sūnų į Toronto, Kanadą.

Švęskime Kalėdas Argentinoje

Gruodžio 21 dieną iš Miami į Buenos Aires sprausminiu lėktuvu išskrenda didelė lietuvių ekskursija. Kelionė į Argentiną ir atgal į Miami kainuos \$395,00. Tikėtasi galios 90 dienų. Jeigu kas norės Brazilijoje aplankyti Rio de Žaneiro, tai turės pridėti dar \$70,00.

Sausio 25 dieną kita lietuvių ekskursija iš Miami išskrenda į Buenos Aires jaunimo kongresą. Kelionė Miami -- Buenos Aires ir atgal kainuos tik \$395,00. Keleiviai galės su grupe grįžti į JAV arba pasilikti pas savo pažįstamus bei gimines. Tikėtasi galios 90 dienų.

Visi, kurie planuoja pasinaudoti šiomis nupigintomis kelionėmis, prašomi tuojau užsiregistruoti žemiau nurodytoje įstaigoje.

Walter Rask-Rasčiauskas

BEALE - RASK TRAVEL SERVICE

Room 2008
67 E. MADISON ST.
CHICAGO, Ill. 60603
Tel. FI 6-2368

Lenkijos krikščionybės sukakties minėjime Soldiers Field stadijone Chicagoje gyvasis paveikslas vaizdavo Žalgirio mūšio laikus, kurie taip atrodė lenkų akimis. Aiškinant šiuos paveikslus, dešimtimis kartų buvo minėtas ir Lietuvos bei lietuvių vardas. (Plačiau 6 psl.) E. Šulaičio nuotrauka

Mano viešnage Lietuvoje

Rašo Pranė Laplėnė

TĘSINYS

Panašiai mums rašydavo ir vyro brolis, tik mes nenorėdavome tikėti. Įvairių gandų girdėdamas, pasimetė ir nebe mokė surasti teisybės ir artimų žmonių žodžiuose. Dabar matau jį kalbėjus gryną tiesą. Susistekimo priemonės Lietuvoje tikrai pigios, jų daug ir žmonės nesivaržo jomis naudotis. Pavyzdžiui, kada Vilniuje norėjau gauti taksi, visada jų sustojimo vietoje buvo eilė laukiančių žmonių. Pirmenybė anksčiau atėjusiems.

Iš čia pradėdame ieškoti dar vieno adreso, mano vyro sūnėno namo. M. Melnikaitės gatvė greitai suradome, bet kelią, vedantį į giminės namą, suėškojome tik žmones klausinėdami. Kelėlis į privatų namą toks siauras, kad mūsų Moskvičius vos tik išsitenka. Priešais pamatome ateinantį kokių 10-12 metų berniuką. Tas, kad nesukliūtų su mašina, įsikaria į tvorą. Prašau šoferį sustoti. Klausiu kieno jis sūnus.

--- Laplėnsko; --- atsako.

--- Ar turi Amerikoj giminių? --- Teiraujuos.

--- Turime tėvelio dėdę.

--- Kaip jis vadinas?

--- Laplėnskas. --- Tik pirmojo vardo ilgai neatsiminė. Pasisakiau esanti jo tėvo dėdės žmona. Berniukas nusišypsojo ir su mumis grįžo namo.

Troboje radome dar vieną jo brolių, seserį ir viešnią. Ant stalo gėlių pamerktą, telefonas groja, patys vaišinas saldainiais ir varto lietuviškus žurnalus. Mums įėjus šiek tiek susijaudino, teisinasi, kad tėvai su jų broliu išvykę kažkur, kad taip netikėtai aš čia...

PAS VYRO VAIKAIČIUS

Šios šeimos vaikai dar tebestudijuoja. Kęstutis --- Politechnikos Institute elektrotechnikos fakultete; Aldutė --- tame pat Institute studijuoja maisto pramonės technologiją; Jonukas dešimtoje klasėje, o Alfonsas, baigęs 8 klases, nebenorėjo toliau mokytis ir nuėjo dirbti į vaisių ir daržovių konservavimo fabriką. Informaciją turiu parvežti dėdukiui.

Paprašiau su manim nusifotografuoti. To prieš 30 metų buvau prašius ir jų mamytę, bet ji labai ilgai tam ruošėsi iki pasipuošė, susišukavo, o jos duklė tik šypsena pasidabino.

Apžiūriui namelį. Turį jame viską: elektrą, vandenį, dujas. Vanduo įvestas ir sklepe, kur laiko vonią, skalbiamąją mašiną. Apžiūrinėdama atsimenu jų tėvų gyvenimą ūkyje. Jie tik ką buvę vedę ir gyvena su senuku. Ūkis didelis, gyvulių daug, bet žmonės atrodė suvargę ir skundėsi įvairiais trūkumais. Be kita ko, jie savo Žemėje negalėjo surasti vandens, veždavosi jį iš toli, kas savaitę prisipildami kubilus, kurių vienas stovėjo gričios kampe, antras prie tvarto.

Neradę tėvų, o su vaikais pasikalbėję, išvykstate. Šoferis visą tą laiką mašinoj snūduriavo. Kviečiame jį dabar į "Tulpės" restoraną (tai anais laikais buvusi Konrado kavinė) vakarienės. Ne tiek tas valgis rūpi, kiek man norisi pamatyti Kauną. Džiaugiuosi, kad brolis mane supranta ir nepyksta, man atsakant pas jį vakarienauti, kur jo žmona su valgiais mūs laukia. O ko ne ko, valgio jo namuose užtenka. Patys pasiskerdžią kiaulę, turi karvę --- ir savo darbo kumpio, dešrų bei sūrį su sviestu užtenka sočiai sau ir lieka svečiams pavaišinti.

Prieškariniais laikais Kauną neblogai pažinojau, ypač jo viešbučius. Kada tik kokių reikalu buvau Kaune, teko ten ir nakvoti. Mielai ir dabar būčiau apsistojus viešbutyje, bet mano pasas paliktas Vilniuje. Ir anais laikais, kada Lietuva nepriklausomai tvarkėsi, be paso joks viešbutis žmogaus nepriėmė. Kambarį gavus, pasą tuojau paimdavo įstaigos vadovybė ir įregistruodavo jį policijoje. Sugražindavo tik iš viešbučio išvykstant. Tai kaip gi dabar galėčiau tikėtis gauti kambarį, būdama svetimio krašto turistė.

"Tulpės" valgykloj, kaip ir visose Lietuvos valgyklose, žmonių pilna. Dauguma jų jauni, valgydami šnekčiuojasi, nesisukubina išėiti. Valgiai gardūs, iš lėto patelkiami, patarnautojos, kaip ir visur tame krašte, juodomis suknelėmis, baltomis prijuostėmis ir baltais kaspinais perrišusios plaukus, mandagiai ir su šypsena patarnauja. Kas sukelia šypseną, kuomet kituose biuznuose to visai nematyti? Gal būt, jų tikėjimas žmogumi. Nors kalbama, kad arbatpinigiai negalima esą imti, bet visur

ima, ir neteko girdėti, kad kuri jų dėl to netektų darbo.

Valgyklose nevalia būti su apsiaustu, o vyrams be švarko. Tik, jei turi ant pečių kokį kailinį apsiaustą, daroma išimtis --- nereikia jo atiduoti apsaugai. Tokios pat taisyklės einant į teatrą ar dailės muziejus, išskyrus Paveikslų galeriją, buvusią katedrą. Ten leidžia, kaip stovi, ir teko matyti įeinant žmones tik pailsėti ar pasvajoti atsisėdus ložėse.

Kitą dieną sutariame iš pat ryto vykti į šiaurės Lietuvą ir būtinai tais pačiais keliais, kokiais teko keliauti prieš 30 metų. Kad nepersiskirtume su šoferiu, brolis apnakvydina jį pas kaimyną.

Rytas negražus, apsiniaukę, lynoja, bet mes, to nepaisydami, sėdame į mašiną ir be pūsryčių išvykstate, palikdami dalį šeimos dar miegant. Kartu vyksta mano brolis su sūnumi. Jie abu išliko iš darbo, kad pabūtų su manim.

Kelias puikus, mašinos skaitliukas rodo virš 100 km į val. Ji tik zuja, o mano akys tai vienon, tai antron kelio pusėn. Aš grožiuosiu ne tik amerikonišku geru keliu, bet ypatingai mane žavi šalykelyje iš abiejų pusių pasodintos liepaitės, kurios vėjo pučiamos siūbuoja. Tarp jų kažkokie žaliūnai auga. Visa tai sudaro aukštos civilizacijos krašto įspūdį. Netoli kelio tai vienur, tai kitur matyti dideli jauni sodai, tai vėl išsistos eilės gražių mūrinių namelių. Tai naujos kolūkiečių gyvenvietės, apie kurias, matyt, sutikti lėktuve kolūkių tarnautojai man buvo pasakoję. Tie nameliai labai man primena amerikoniškus, kurie sparčiai dygsta laukuose ir kuriuos perkasi miesto gyventojai 20-30 metų išsimokėjimui. Norėtusi šiuos namus pamatyti iš vidaus, bet, nieko ten nepažįstant, nėra kaip į juos brautis.

Salykelėse matyt stovint arba ant medinių suolų sėdint žmones, žymioj daugumoj pagyvenusius vyrus, kuriuos autobusas surenka ir nuveža į kolūkių darbus. Visur pakelėse rodyklės --- iškabėlės su kaimu, miesteliu ir kolūkių vardais parašytos tik lietuvių kalba. Kadangi Vilniuje ir jo apylinkėj visada užrašus mačiau dviem kalbom --- lietuvių ir rusų, klausiu brolių, kodėl čia kitaip. Atsako, kad pradžioj buvę visur dviem kalbom, bet čia pakeitę maždaug tuo laiku, kai Kauno Laisvės alėjai gražino jos tikrą vardą.

Trumpai sustojame Kėdainiuose. Kaip ir visi miestai, ir Kėdainiai labai pasikeitę. Net keista žiūrėti į vienoj pusėj kelio mažus, pajuodavusius senus namelius, o antrojo kelio pusėj didelius, naujutėlius mūrinius pastatus. Miesto panoramoje dabar dominuoja trąšų fabrikas.

Lietus pila, kaip iš kibiro, ir mes trumpai tesustojome čia, pasitenkinę visa tik iš tolo apžvelgti. Trumpai sustojame ir Panevėžyje, kur kartą esu gyvenusi, bet dabar jokia būdu nebe mokė surasti Pušaloto gatvės. Miestas iškilęs ir į aukštį ir į platumas. Čia šis miestas dabar didžiausias visame Pabaltijje, ir savo teatru bei 12 aukštų viešbučiu, tur būt, pačių lietuvių ir tvarkomu, nes užkalbinti keli žmonės atsiliepė tik lietuviškai, kuomet Vilniuje visaip pasitaikydavo.

Šoferiui "pagirdžius" mašiną gasolinu, prašau skubinti į Biržus.

BIRŽAI

Biržai dabar rajono centras, turis arti 10,000 gyventojų. Labai išaugęs "Siūlo" fabrikas, kuriame dirbą virš 700 žmonių. Veikia duonos kepykla, sviesto gamykla, alaus darykla, gaminanti "Biržų alų". Miestas turi 80 gatvių, ir svarbesniosios yra grįstos arba asfaltuotos, kuriomis kursuoja autobusai. Plentai jungia Biržus su Vabalninku ir Panevėžiu. Dabar iš Biržų galima keliauti autobusais, traukiniu ir net lėktuvais, kurie nuneša žmogų į Panevėžį ir Vilnių. Mieste yra arti 200 lovų ligoninė, iš jų 30 skirtos džiova sergantiesiems, būna atskirose patalpose. Veikia trys vidurinės bendro lavinimosi mokyklos, J. Janonio vidurinė mokykla su bendrabučiu, vaikų sporto mokykla, septynmetė muzikos mokykla, du vaikų darželiai, kraštotyros muziejus, kultūros namai, dvi bibliotekos.

Biržiečiai, tačiau, pasididžiavimo centru vadina Biržų pili, kuri dabar ypatingai gražiai prižiūrima. Vienas pilies kampas restauruotas ir aiškiai lūdi, kokia didinga buvo Radvilos gyvenvietė. Pilies rūšiai išvalyti, visa aplinka gražiai sutvarkyta. Prie įėjimo atkasti buvusio tilto pamatai ir mūrija stulpus, nori atkurti pirmykštį tilto vaizdą. Piliis tarytum ir su manim suaugusi ir visada įdomu joje pabuvoti.

Bus daugiau

BIRŽŲ PILYJE

BIRŽŲ PILYJE, PRIE RADVILO PAMINKLO.

Tel. TAYlor 7-9842

T H E

Arlington

ONA IR JONAS
VALAIČIAI
Savininkai

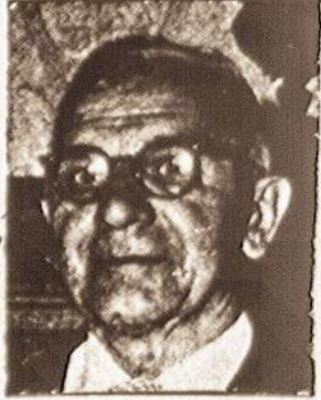
Restaurant

385 Arlington Avenue, Brooklyn 8, N. Y.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštys in 1886, is published weekly (in June, July and August - bi-weekly), by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. Telephone APplegate 7-7257. Editor: Salomeja Narkelūnaitė; Managing Editor: Valerie Tysliava; Senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Salaitis. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three week's notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing.

Mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Ukrainai šįmet mini Galicijos ukraino poeto-rašytojo-redaktoriaus Ivano Franko 110 metų gimimo ir 50 metų mirties sukaktį. Jo gyvenimas stebėtinai panašus į mūsų Kudirkos gyvenimą. Franko, kaip ir mūsų Kudirka, siekė "išbudinti apsnūdusią valstiečių masę, besirūpinančią tik savo reikalais. Jis kvietė ją tapti veiklia politine jėga, kokia ji ir tapo I Pas. karo metu, paskelbdama, iki tada Austrijos valdytą, vakarų Ukrainą nepriklausoma respublika, kuri vėliau prisidėjo prie Kijeve sukurtos valstybės." Taip Franko veiklą apibūdina amerikietis prof. Manning, geras ir Pabaltijo kraštų istorijos žinovas.

Idomu, kad prof. Manning Austrijos (ir Rusijos) valdytus ukrainus vaizduoja, naudodamasis veik tomis pačiomis sąvokomis, kuriomis Vienybės bendradarbis A. Rimka (vėliau profesorius) 1912-1914 metais, vaizdavo mūsų tautos kamieną savo veikle "Lietuvių tautos atgimimo socialiniai pagrindai." (1932 metais) Jis rašė: Susipratusios lietuvių tautos 1888-1890 metais nebuvo, o buvo tik lietuviškai kalbančių žmonių, kurie priklausė, veik visi, vienam visuomenės sluoksniui - valstiečiams, kurių branduolį sudarė ūkininkai. Todėl Aušros-Varpo laikais ūkininkų reikalai buvo laikomi ir bendraisiais lietuvių tautos reikalais." Prof. V. Biržiška Šiauliuose ėjusiam Kultūros žurnale 1930 m. rašė, kad Kudirka "augęs ir brendęs pasiturinčių Suvalkų krašto ūkininkų tarpe, iš mažens prisigėrė jų dvasios, ir persiėmė reikalais, kuriais gyveno to meto lietuviai ūkininkai. Bet Kudirka savo talentu sugebėjo su mūsų kalmo reikalais išseiti į visą kraštą ir apibendrinti visas ūkininkų bėdas, kad, jas krūvon sudėjęs, iškeltų vieną pagrindinę visos Lietuvos bėdą."

Lygiai tą patį sugebėjo ukrainams valstiečiams padaryti Franko, kurio mėgiamiausias eilėraštis buvo "Amžinas revoliucionierius." Kudirka gyvenimo kelią baigė redaktorium, o Franko pradėjo redaguodamas mažą Lvive ėjusį laikraštėlį. Jis vėliau išėjo universiteto mokslus, bet dėl Galicijos lenkų intrigų negavo profesoriaus vietos ir net nepateko atstovu į Austrijos parlamentą. Tokiu būdu visą gyvenimą liko rašytojas-poetas-redaktorius ir kurstė ukrainų valstiečių mases politiniai susiprasti ir organizuoti. Simboliu, tarytum pasirinko savo tėvą kalvį ir jo kalvį (nelyginant Janonio Kalvis: "Pasitrauk, nekludyk, juk matai, kad kalui!"). Franko savo žodžiais ir raštais, it karštos degančios kalvės kalvis, kalė kietas, tautinio ir politinio susipratimo mintis Ukrainos valstiečiams, šaukdamas juos "Kelkite, kelkite, kelkite!"

Ukraina ir Lietuva šiuo metu gyvena vieną bendrą bėdą - didrusio vyresniojo brolio imperializmą atsilikusį, kaip pati Rusija yra atsilikusi.

Tęsiama 5 psl.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

LIETUVA TURI TRIS MILIJONUS GYVENTOJŲ!

Didžiuojamės ir tais trim milijonais. Kodėl mūsų tik trys milijonai? Gi ne išgero gyvenimo ir ne iš palinkimo bastytis šiandien retai kuriame pasaulio kampe nerastume mūsų mažos tautos narių, beišstiprantčių svetimose tautų jūrose. Skaudu, kad ir nepriklausoma Lietuva nesustabdė lietuviško kraujo tekėjimo į svetimus kraštus. O II Pas. karo ir pokario metų tautos nuostoliai jau ir per daug bauginą.

Bet tauta tebėra gyva ir gajai, žinoma, tauta pasilikusi savoje žemėje. Šių metų gegužės mėnesį buvo peržengtas trijų milijonų skaičius, 1961-63 Lietuvoje tūkstančių gyventojų buvo 12,7 žmogaus prieauglio, kai Europoje tik aštuoniolose valstybėse prieauglis viršija 10, o tik Jugoslavijoje, Albanijoje, Olandijoje, Portugalijoje ir Islandijoje prieauglis buvo didesnis, nei Lietuvoje.

Pirmaisiais pokario metais Lietuvoje buvo didelis gyventojų sąstato pasikeitimas. Žydų buvo belikę tik liekanos, vokiečių beveik visai nebuvo. Daug lenkų išsikėlė į Lenkiją (jų tarpe ir šiek tiek lietuvių), Lietuvoje atsirado daug rusų ir kitų rytų Europos tautų gyventojų. Galutinajam išvadoj lietuvių procentas tik padidėjo (1923 m. gyventojų surašymu, be Vilniaus krašto Lietuvoje buvo 80,6% lietuvių, o 1959 metais ir su Vilniaus bei Klaipėdos kraštais lietuvių % -- 79,3, 1959 surašymu, Lietuvoje buvo 8,5% rusų, 8,5% lenkų ir 3,7% kitų tautybių). Toks kitataučių procentas nėra bauginas, nors bolševikai, kai reikia, dirbtinai didžiuojasi Lietuvą esant daugianacionaline valstybe. Jei rusai ir rusiškumas neturėtų specifinių sąlygų, jis Lietuvoje net neišsilaikytų.

Kad Lietuvoje gyventojų skaičius sparčiai didėja, priežastis yra natūralus prieauglis, o ne imigracija. Po 1959 m. Lietuvoje gyventojų skaičius padidėjo 275 tūkst. žmonių, iš jų tik 23 tūkst. įvažiavę iš kitur. Gal jie rusai? Anaprot: jie atvykę iš Krasnojarsko, Irkutsko, Komtų, o jau tik paskui eina rusų, ukrainiečių ir gudų kraštai. Iš Krasnojarsko ir panašų kraštų grįžta į Lietuvą tremtiniai (1959 m. surašymu, Sovietų Sąjungoje už Lietuvos ribų buvo 175 tūkst. lietuvių). Tam tikrą imigrantų dalį sudaro sugrižėliai iš Vakarų, ypač iš Vokietijos. Kas išėmė juos iš rusų almanuojos, tam ypač priritų savo paslaukojimu prisidėti prie problemos sprendimo -- grįžti (cha, cha, cha -- "aukokitės" grįžimu į tėvynę, į taip mylimą tėvų žemę!)

Tam tikra dalis atvykėlių rusų Lietuvoje reikalingi, naudingi specialistai. Bet didelė rusų dalis galėtų iš Lietuvos išsikraustyti, ir Lietuvoje jų niekas nepastigėtų.

Idomu, kad gimusiųjų procentai tautybėms ne visai sutampa su gyventojų procentais. Čia matyti tendencija mažumų procentui mažėti: 1964 m. gimusiųjų 81,4% buvo lietuviai, 8,1% rusai, 6,5% lenkai.

Daug ko pikto galima prikišti bolševikinėi santvarkai, ir su pagrindu. Bet dera priminti, kad 1940 m. Lietuvoje tebuvo apie 2,000 gydytojų, o dabar jų esą trigubai, 1940 m. ligoninėse buvo 8,9 tūkst. lovų, o dabar -- 26,6 tūkst. 1940-64 gyventojų mirtingumo koeficientas sumažėjo nuo 13,0 iki 7,5.

Dar reikia pridėti, kad 1940 m. 23% Lietuvos gyventojų buvo miestiečiai, gi dabar miestiečių procentas pasiekė 45. Dabar Lietuvoje yra 17 miestų su daugiau kaip 10,000 gyventojų kiekvienam.

Sitokios statistikos pateikia Mokslas ir gyvenimas - š. m. nr. 7. Netikėti nėra pagrindo. Tauta vis tiek žengia ne į pražūtles tamsumas, bet į gyvenimo šviesą.

1.

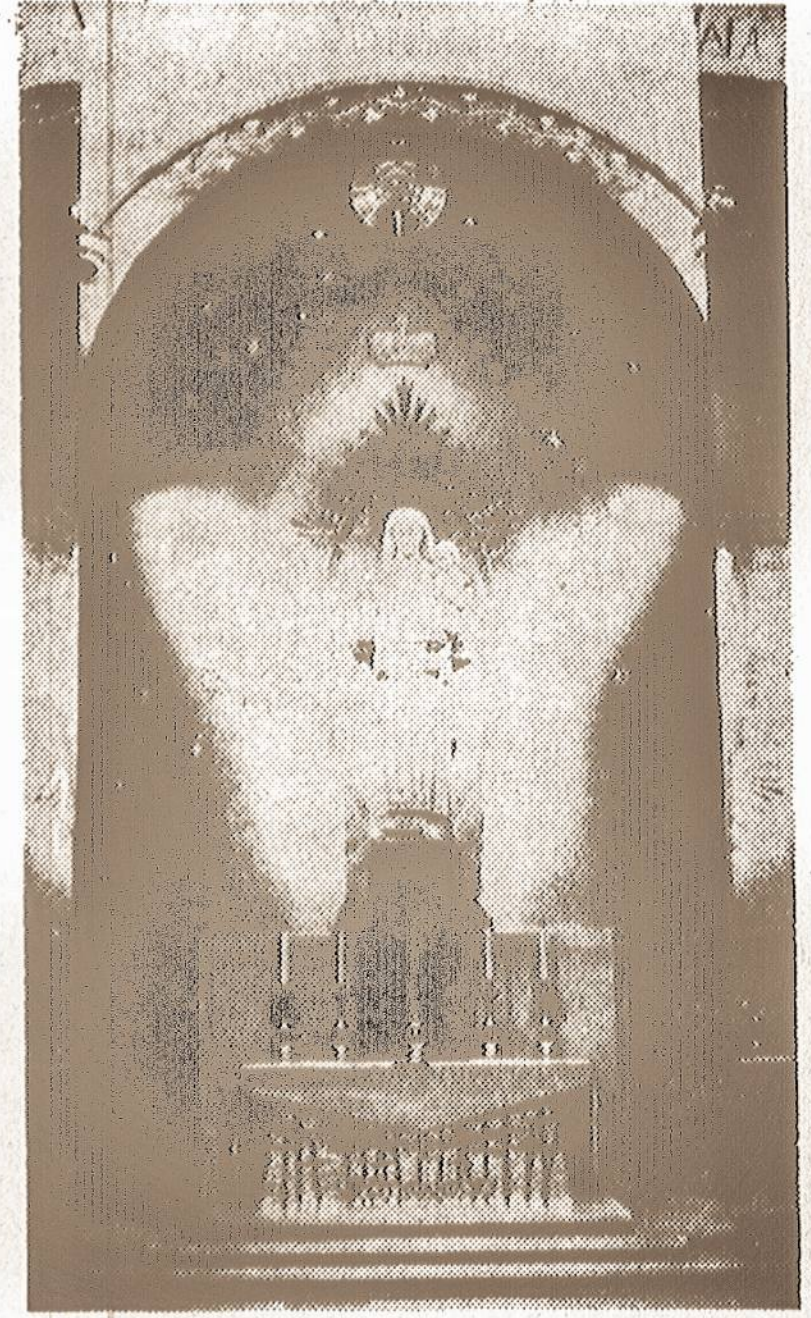
KOPLYČIOS ŠVENTINIMAS IR KONGRESAS (PASTABOS)

1.

Kai dar tebuvo dirbama ir pinigai renkami, tai iš organizatorių pusės girdėjosi maždaug šitkas: tai ne tautinė, o religinė šventovė ir, daug ir nekaltant, apie tautinius kopyčios tikslus net ir kalbėti nepritinka. Bet kai šventino, tai buvo Washingtone daug prikalbėta, kopyčios statytojai nemaža prirašė, bet jau ir kalbėjo ir rašė ne tiek apie tikėjimą, kiek apie lietuvių. Sukta.

2.

buvo skelbiama, kad kun. Stasys Yla važiavo į Europą rinkti medžiagos Šiluvos stebuklo įrodymui. Tai buvo savotiškas akty-

ŠILUVOS KOPYČIA WASHINGTONE

monijimas. Būtų buvęs stebuklas, jei ką būtų radę. Stebuklo įrodinėtojai kaip buvo beviltiškoje padėtyje, taip ir pasiliko. Poezija, giesmės, iškilnių trūkšmas, įkaitintos nuotalkos -- visa tai turi atstoti istorijos faktus ir dokumentacijos trūkumus.

3. Chicagos Draugo dienraščio kultūrinis priedas turi skyrių "kertinė paraštė." Ką tai reikštų? Pagal Dabartinės lietuvių kalbos žodyną, paraštė -- tuščias laukelis teksto pakraštyje, o kertė -- kampas: rasti galų nelygus sunėrimas statant trobą; nuošalį vieta, sklypelis. Tokiu būdu "kertinė paraštė" lyg būtų tuščias laukelis spaudinio kampe arba -- kampas, kur sueina dvi paraštės. Laikraštį tokiu vardu skyrius neturėtų būti laikomas svarbiu. Tačiau iš to skyriaus turinio reiktų spręsti, kad Draugo žodyne "paraštė" turi kažkokią lietuviškai kalbančiam skaitytojui nežinomą reikšmę. Tiekto, ne apie tai šitaikart.

"Paraštėje" apie Washingtono iškilmes rašo L. D. (inicialai labai panašūs į L. Dambriūno, rašinio stilius irgi panašus į L. Dambriūno, bet nuo sprendimo šitaikart susilaikykime):

-- ... dominavo dvasiškiai... pasauliečiams atiteko linksminotojų rolė -- jie dirgavo, dainavo, deklamavo ir ... patarnavo.

Kongresas "praėjo, kaip suplanuotas. Bet ar jis turės kokio poveikio tolimesniam gyvenimui, paaiškės vėliau." -- taip baigia L. D.

Įvairių lietuviškų kongresų jau buvo ne vienas, jų poveikiai žinomi: daug kalbų, o vėliau -- užmarštis.

4.

Šiluvos vardas priešų nestinga. Labai rimtai pasisakė protestantai. Jie Šiluvos populiarinimą laiko nesantaikos kėlimu tarp lietuvių katalikų ir lietuvių protestantų. Jiems keista, kad dabar, kai Katalikų Bažnyčia siekia krikščionių vienybės, ir daug šviesių katalikų linki jai pasisekimo, tai lietuviai katalikai net Dievo Motiną bando įjungti į krikščionių kiršinimo tarnybą.

Prieš Šiluvos vardo kėlimą, o tuo pačiu Vilniaus Aušros Vartų nustūmimą į šėšėlius balsą kėlė lietuvių vilniečių sąjunga. Iš šio fronto paaiškėjo bent tiek, kad vilniečių sąjunga labai reikalinga kovingsnio intelektualinio elemento.

Pastaruoju laiku antišiluvinės medžiagos gauna kai kurie parinkti asmenys, siunčiama iš Brooklyno. Naujienų dienraštis kai ką iš šios medžiagos jau ir paskelbė. Šios medžiagos gamintojai turi daug gerų norų bei energijos, bet jų veiklą neišgelbstimai gniuždo taktos stoka. Taktos stoka čia tokia balsei, kad savo veikla jie pakenks kitiems antišiluviniams.

Kol kas plačiausiai ir rimčiausiai pasireiškė Naujienos su J. Pronckumi.

Tęsiama 5 psl.

VIENYBĖ, 1966 m. rugsėjo 23 d.

VIENYBĖ, 1966 m. rugsėjo 23 d.

Nelogiška politinė paskaita

Negirdėjus savo ausim paskaitos, sunku tiksliai suprasti prelegento pagrindinę mintį, bet kiek iš Draugo reportažo (8,24) "Aplė politiką po mėlų dangumi" matyt, prof. J. Brazaitis nestiprus logikoje, tad jo idėjos gali būti "šiltos" ir jo kameraderijos, jo senosios gvardijos palaikomos, bet ne jaunimo.

Jis, pvz., teigia, kad "tėra mitas, jog jaunimas skiriasi nuo senimo." Užtenka pažvelgti į realų gyvenimą už frontinių stovyklų, ir bus aišku, kad tas Brazaičio "mitas" yra gyva realybė.

Brazaičiui, kaip literatūros profesoriui, žinomas Turgenevo romanas "Tėvai ir vaikai", kur vaizdingai parodoma, kaip tėvų principai ir sentimentai skiriasi nuo jų vaikų. Nereikia gilių psichologinių studijų -- užtenka pažvelgti ir į realų gyvenimą, ir akivaizdžiai matysime, jog senimas idealizuoja praeitį, o jaunimas -- naujas madas, modernizmą, ateitį. Dar gyviems mūsų partijos lyderiams maloniai kvepla praeitis, ypač tiems, kurie buvo vyriausybės, kurie turėjo malonumą kitus valdyti. Tie seneliai emigracijoje nori bent savo partiečių mintis valdyti, jas saugoti nuo partinių "uklonų" ir kairę ir į dešinę.

Ir Brazaitis maloniai prisimena tą praeitį, kada buvo valdžioje, ir svajoja vėl grįžti į senas pozicijas.

Brazaitis šintoistiškai dievina sukilimą, jį iškėlusį į vyriausybės priešą, nors tas sukilimas padarė didžiausią nusikaltimą Lietuvos istorijoje -- ir tik tam, kad naujam okupantui -- Hitleriui -- įsisteiktų, kad parodytų jam savo antisemitizmą ir neapykantą socialinei revoliucijai, norint iš okupanto laimėti Lietuvai valstybinę laisvę.

Tas sukilimas buvo ne tiek prieš besitraukiantį sovietinį okupantą, kiek prieš tautiečius revoliucionierius ir prieš žydus, be atodairos į jų pasaulėžiūrą.

Dievinant sukilėlius, nereikia užmiršti, kas juodai ant balto parašyta Sūdovio (to paties J. Brazaičio Red.) knygos "Vienų vieni" 135 psl., būtent: "Pirmojo programo metu birž. 25-26 d. naktį lietuviai partizanai likvidavo per 1.500 žydų, sudegino keletą sinagogų, gyvenamajame rajone apie 60 namų. Kitom naktim apie 2.300 žydų buvo likviduoti. Kitose Lietuvos dalyse akciją ėjo Kauno pavyzdžiu, tik mažesniu mastu ir užgriebė dar ir pasilikusius komunistus. Šio apšalyimo akcijos vyko sklandžiai, nes kariuomenės vyresnybė, kuri buvo apie tai painformuota, parodė pritarimo šiai procedūrai."

Kyla klausimas, ar tie pogromininkai buvo atskiri partizanai, ar tos pačios ideologijos ir pasaulėžiūros kaip ir Aktyvistų Fronto, -- tik atskilėliai, savanoriai partizanai masinėms žudynėms vykdyti.

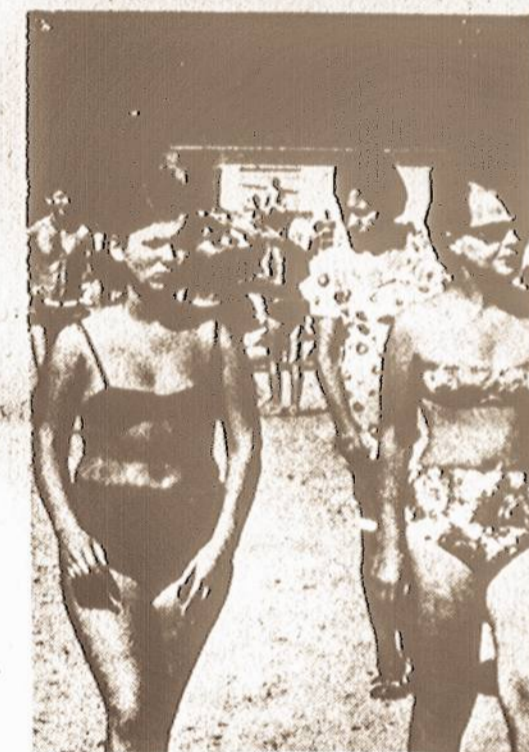
Atrodo, kad tai tie patys partizanai -- tik, žinoma, ne visi sukilėliai susikrūvino beginklių žmonių krauju. Ar toks sukilimo kriminalas gali uždegti Amerikoje užaugusį

jaunimą pasekti jo pavyzdžiu?!

Ar Brazaitis tuos pogromininkus partizanus laiko lietuviais patriotais ar Lietuvos išdavikais? Jei patriotais, tai kuriai grupei juos priskiria -- idealistinei, biologinei ar Konrado Valenrodo? Ar savižuda yra politinė dorybė, politinio idealizmo apraška? Brazaitis stato pavyzdžiu, idealu grožinės literatūros personažą Konradą Valenrodą. Tiksliau būtų kreipti dėmesį ir ieškoti įkvėpimo iš istorinių savižudų, ne iš literatūrinių.

Realesni yra japonų lakūnai savižudos -- kamikaze, kurie su bombomis pakrautais lėktuvais krito ant Japonijos priešų karo laivų ir žūdavo. Ar dabar japonai meldžiasi į savo kamikazus ir auklėja savo jaunimą jų pavyzdžiu? Ar tikslinga, "biologiška" savanoriškai žudytis ir dar kartu su saviimi traukti kitus į kapą? Praktika parodė, kad toks Lietuvos vadavimas išėjo su dideliais "biologiniais" nuostoliais patiems lietuviams, pačiai lietuvių tautai...

Gs. J. Mat.

Kaip rašo Newsweek žurnalo korespondentas neseniai apsilankęs Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje, - Pabaltijo valstybės esančios Sovietų langas į vakarus. Nuotraukose - gražuolės Estijos pajūryje, Dešinėje - vienoje Latvijos kavinėje

STEBĖTOJO PASTABOS

Amerikiečiai danai, norvegai ir švedai įkūrė "Dėkime Skandinavijai" milijono dolerių fondą, norint teikti stipendijų tautiečiams Amerikos universitetus išeiti. Pirmininkas žinomas pianistas-komikas Victor Borge. Danai jau prieš tai turėjo savo fondą, parūpindavusi 6 stipendijas. Mūsų šis fondas davė \$4,000 mūsų jaunimui pasižmonėti Jaunimo kongrese, bet apie stipendijas, ar įkūrimą lituanistikos profesūros dar nepriaugo galvoti.

Pamaldų metu Vilniuje.

Drauge rašoma, kad mūsų religinis kongresas Washingtono praėjus nelyginant poeto Montvilos poemą "Viduramžių orkestras" -- Kunigai celebravo, vadovavo, paskaitas skaitė, o pasauliečiai tebuvę "palinksmintųjų" rolėje.

Dr. A. Sužiedėlis, pavyzdžiui, pasakojo: Viltis nedidelė, kad į du galiūnų susibūrimus sklęs pasaulis kažkaip paveiks Maskvą gražinti nepriklausomybę Lietuvai. Laisvės viltis ne čia, bet tikėjime, kad pasaulis, vis dėlto žengia pirmyn. Šitas tikėjimas tegul nekalba lietuviui ramiai sėdėti ir kepti karvelių laukti, bet protu paprakaituoti, suprasti savo vertę, kaip asmuo, savo vietoje ir žmonijoje. Protai gi reikia nebijoti aštrių, kontroversinių galvojimų, prie kurių Amerikos lietuvių ypač vis ragina Vienybės žmonės.

Milijonų amerikiečių skaitomas Newsweek savaitraštis pasiuntė savo maskvinį korespondentą 10 dienų lankyti Pabaltijo kraštų ir parašyti išpildžius. Šis parašė, kad kraštai iš tikrųjų yra sovietijai langas į vakarus, tvirtai vakarietiškumą išlaiko, ir didrusiai masiniai važiuoja čia tuo vakarietiškumu pa-

kvėpuoti. Gyventojai, sako, supranta savo geografinę padėtį ir pagal ją derina savo gyvenimą bei nuotaikas. Pranešimas nepatiko už jūrmarių ir devynių kalnų gyventiems "geriau Lietuvą" pažįstantiems Darbininko ir Draugo redaktoriams, todėl paragino protestuoti Newsweek redakcijai, kad ateityje nesuntintų savo bendradarbių į Taliną, Rygą ar Vilnių, bet į Brooklyną ar Chicagą, nes tik čia yra "tikrų žinovų", semiančių savo žinias iš didrusių cenzūruojamos spaudos. Kai kurie protestų parašė, ir dabar minėti redaktoriai jau pakeitė pažiūrą ir randa, kad Newsweek pranešimas buvęs naudingas ne vien Maskvai, nes, pagal vokiečių filosofą Hegelį, tezę susilaukė antitezę ir pagimdė sintezę.

Kalifornijos Aukščiausias Teismas pripažino tos valstybės piliečiams teisę testamentu palikti turtus sovietijoje gyvenantiems, nes, sako, sovietijos įstatymai leidžia piliečiams turėti turtą ir jį paveldėti.

Iš kairės ir iš dešinės

5. Kongrese skaitė paskaitą vysk. Pr. Brazys apie mūsų pareigas persekiojamai Lietuvai. Kaip iš vyskupo ir reikėjo laukti, jis nukalbėjo apie mūsų religines ir su religija susijusias pareigas. Toks pareigų pobūdis lietuvių tautai iš seno pažįstamas, nes jau nuo vysk. Valančiaus laikų mūsų kovos su rusifikacija buvo ypač sėkmingos ten, kur tautiniai reikalai ėjo drauge su tikėjimu. Pr. Brazys paskaita davė kai kurių naujų, ilgi šiol negirdėtų minčių.

Vienok ir vyskupas ne visur pakankamai atsargus. Štai:

-- Tačiau mūsų vienybės trūkumai, ypač pastaruju laiku, pradeda kelti nerimą. Tremties dienoms ilgėjant, mūsų tarpe kurne-kur jau pasitaiko emigrantinio, liguisto itarinėjimo ir paranoiškų anonimų vykdomos kritikos, kuri, jei laiku neapsižiūrėsime ir nereaguosime, gali pamažu demoralizuoti mūsų visuomenę, sulikviduoti mokyklas, diskredituoti veiksmus (ir t. t.) -- Čia vysk. Pr. Brazys susipainiojo:

a. Mūsų tarpe jau seniai pasireiškusi emigrantinė liga bijoti ne tik liguistos, bet bijoti bet kokios kritikos. Reiškiasi politikai, rašytojai, muzikai, dailininkai ir t. t., apie juos galima spaudoje rašyti, juos blaupsinti ir neabejoti, kad jie genitai. Kas vengia asmeninių nemalonumų, tas turi girti kiekvieną kaimyną ir jo šunį.

b. Tie, kur dabar veiksmus kritikuoja, ne taip seniai buvo nekritikuojančios spaudos bendradarbiai. Vietoj to, kad savo pastabių bendradarbių kritiškas pastabas laikraščiai prilaikytų bent tam tikrose santūrumo formose, patys bendradarbiai buvo iš laikrašč-

Atkelta iš 4 psl.

čių išguiti, net išdavikais apšaukti ir t. t. Tai buvo ir tebėra liguistas reiškiny, kurio atstovai kartais prieina ligi tokios mizerijos, kad siekia vieną ar kitą asmenį "išmesti iš bendruomenės." Šituo keliu einant, kritikų neįstengia nutildyti ne tik vyskupai, bet net ir koncentracijos stovyklos.

c. Vienybės ir susiklausymo mūsų išelių visuomenėje nėra per daug. Tai tiesa. Gaušybė partijų, veiksmų, fondų ir t. t. -- visa tai kilo ne iš kritikos, bet iš niekieno nepažabotų ambicijų. Net ir dalies visuomenės pagrįsto susirūpinimo nepaisant, daug kas galima padaryti, galima net ir Šiluvos koplyčią pastatyti, bet tuo keliu nėra pasiekama vienybė. Šiluvos koplyčios šventinio proga kalbėti apie lietuvių vienybę reiškę blogą toną.

6. Vysk. Pr. Brazys pateikė puikią citatą iš Sv. Rašto:

-- Kaipgi mes giedosime Viešpaties giesmę svetimam krašte?

Jei užmirščiau tave, Jeruzale, tebūnie užmiršta mano dešinioji ranka!

Tepridžiūsta mano liežuvis prie gumurio, jei neatsiminsčiau tavęs,

Jei nestatyčiau Jeruzalės aukščiau visų savo džiaugsmų! (Ps. 136, 4-7).

Psalmėninkas taip giedoja apie Jeruzalę, žydų sostinę, nes jis buvo žydas. Mes gi giedokime tą pačią psalmę, tik vietoj Jeruzalės minėkime savosios sostinės vardą -- Vilnių:

-- Jei užmirščiau tave, Vilniau, tebūnie užmiršta mano dešinioji ranka ...

Mes

Atkelta iš 4 psl.

Toje bėdoje yra vyksmas, sociologų vadinamas "pramonėjimu, miestelėnėjimu (skirtingu nuo "miesčionėjimo") ir kultūrėjimu gamtos mokslais." Kitais žodžiais, Lietuva ir Ukraina yra varu varomos iš žemės ūkio kraštų pasidaryti miestelėniškai pramonėjančiais. Galutinės vyksmo išdavos neiškios, nes prieš neigiamas jo savybes aitariai kovoja lietuvių, ukrainų ir kitų šimto sovietijos tautų įgimtas tautinis nacionalizmas. Gal bus rasta tinkama, bendra kalba, o gal ir ne. Nuo 1863 metų pramonėjančioje Amerikoje išgyvenantieji Lietuvos valstiečiai ateiviai savo kaimo bėdą padarė visos Amerikos bėda, bet niekad nepamiršo ir savo valstietiškos tėvynės.

Jaunimo kongresas leido atsispindėti ir lietuvių valstietiškos ir miestelėniškos nuotakoms. Todėl labai tiksliai nusprendė: "Lietuvos geografinė ir tarptautinė politinė padėtis nepalanki greitam savos valstybės atstatymui." Gyvenimas tat verčia, "greta praplėstos politinės akcijos," išseivijai "išlaikyti" ir kultūrinę tautinę sąmonę." Todėl, sako, "turime kreipti ypatingą dėmesį okupuoton Lietuvon ir visomis išgalėmis stiprinti jos žmonių ryšius su Vakaraus." Vienybės žmonės jau kelinti metai vykdo Jaunimo kongreso patarimą "išnaudoti asmeniškų ryšius". Tat vienybiečiai, galima sakyti, yra vienintelė Amerikos lietuvių minčių srovė, kuri iš tikrųjų eina pirmyn į ateitį su mūsų ateitin žiūrinčiu jaunimu.

Lenkijos krikščionybės sukakties minėjime Chicagoje gyvasis paveikslas vaizduoja Jogailos ir Lietuvių krikštą. Nuotraukos priekyje suklaupę lietuviai krikštinami. Aukštai su karūna stovi karalius Jogaila.

E. Šulaičio nuotrauka

Ar vyskupas Brizgys padarė "mirtinę nuodėmę"?

EDVARDAS ŠULAITIS

Chicago lenkai krikščionybės Lenkijoje įvedimo 1,000 metų proga buvo surengę didžiulį minėjimą Soldiers Field stadione. Sąryšyje su tuo įvykiu lenkai buvo išsipašę iš State gatvės prekybinių organizacijų, kad šią gatvę papuoštų Lenkijos vėliavomis ir Lenkijos miestų vardais. Tačiau tie lenkai, kurie šį papuošimą tvarkė, per daug "persistengė" ir į miestų sąrašą įtraukė daug nelenkiškų miestų vardų, kas sukėlė palestųjų tautų protestus, privedusius prie visų miestų iškabų nuėmimo (žiūr. Vienybės Nr. 23).

Kadangi čia buvo palesti ir lietuviai (iškabinta Kaunas, Vilnius ir Varniai), lietuvių tarpe kilo trukšmas. Visų pirma, buvo bombarduotas vysk. Vincentas Brizgys, kad atsisakytų iš to lenkų minėjimo garbės komiteto (jame vysk. Brizgys figūravo kaip vienas iš garbės pirmininkų). Naujienos pranešė ir kai kurie įtakingi mūsų veikėjai plačiai kalbėjo, kad vysk. Brizgys, dėl tokio lenkų įžūlumo, protesto ženklai iš komiteto atsistatydino. Pasirodė, kad tokios žinios buvo nepagrįstos, nes vysk. Brizgio pavardė minėjimo spausdintoje programoje ir jis pats tame minėjimo dalyvavo, eidamas gana ilgą vėlyvą eiseną.

Vėl tos pačios Naujienos, kurios buvo paskelbusios gaudą apie vysk. Brizgio pasitraukimą, išėjo su kitos rūšies ginklais prieš vyskupą. Šį kartą (Naujienų rugsėjo 7 d. laidoje) Jonas Česna reiškia savotišką pagiežą prieš vysk. Brizgį, kad

būk šis pasidavė lenkams. Jis rašo, kad ... "lenkų vadinamasis "wypędzony z Kowna" vyskupas neišdriso paskelbti jokio protesto ir nužemintai žygiavo kitų dvidešimties vyskupų eilėje."

Čia, atrodo, Naujienų bendradarbis be reikalo dėl vysk. Brizgio jaudinasi. Šio lenkų minėjimo šeiminku buvo pats Chicago arkivysk. Cody, taigi be jo žinios vysk. Brizgio ar kurio nors kito vyskupo ar net kunigo vieša demonstracija prieš minėjimo rengėjus būtų demonstracija prieš patį arkivyskupą. Todėl net ir tuo atveju,

jeigu ir vysk. Brizgys būtų norėjęs lenkams "atsiteisti," vargu ar būtų galėjęs. Tačiau, greičiausia, jis nematė demonstracijai pagrindo, nes tokį sunku buvo įžiūrėti. Tų miestų iškabinimo reikalą tvarkė keli žmonės, kurie, kaip vėliau teko išgirsti iš kitų lenkų, tai padarė savo nuožiūra, visai be bendro lenkų nutarimo iš lietuvių ir kitų tautų "atimti" jų miestus. Labiau galvojančieji žmonės tai žino.

Vargu, ar gerai padarė tos lietuvių grupės, kurios buvo prisidėjusios dalyvauti

minėjimo parade, bet nepasirodė. Toks protestas kažin ar išėjo į naudą vien tik praktiškai -- reklamos srityje. Minėjimą stebėjo daugiau negu 60 tūkst. žiūrovų, tad lietuvių grupių pristatymas tokiais miniais yra vertingesnis dalykas negu visos kitos lietuvių demonstracijos paskutinių metų bėgyje Chicagoje. Dabar iš lietuvių tebeliko tik vienas J. Dilys, kuris prie įėjimo į stadioną platino savąją literatūrą, deja, labai panašią į neapkantą skleidėjų raštus Naujienose ir kitoje spaudoje. Gera, kad nevisi praeiviai galėjo nujausti, kad tas platinotojas yra lietuvis.

sisakė (gal tik dėl praktiškų sumetimų). Vėliau panašius kumpio skelbimus pradėjo dėti ir kiti mūsų laikraščiai ir dar dabar tebededa.

Atrodo, kad lenkiškas kumpis lietuviams patiko, ir jie jį valgydami visai nesijaudina, kad anais laikais lenkai Vilnių buvo okupavę, nes gal daug iš tų okupantų jau seniai kumpio ar nieko kito nebevalgo. Vadinas, pas kai kuriuos tautiečius neapkantą apetitas pradeda nykti, o vietoje to gimsta noras vertinti prekę pagal tai, kas ją gamina, bet ko ji verta. Tai kultūringumo apraiška ir mūsų tautiečių pasididžiavimas.

Priekaištai vysk. Brizgiui dėl dalyvavimo lenkų minėjime, aš galvoju, yra tiek verti, kiek ano jauno vyro pasikarščiavimas dėl kumpių. Čia galima tik gerai nusišypsoti ir klausimą užmiršti.

* BRONIUŠ GUDONIS, Lietuvoj buvęs pašto viršininku, gyvenęs Australijoje, dabar gyvendamas Chicagoje iš Lietuvos susilaukė savo žmonos. Nesimatę 25 m.

* ROMAS MISIŪNAS, Yale Universitete, New Haven, Conn. ruošiasi daktarui iš istorijos. Ieško ko daugiau, nei medžiagos apie Lietuvą. Mūsų istorikams proga jaunam ambicingam istorikui pagelbėti. Laimės ateities kartos apie Lietuvą spalvingų žinių gaudamos iš jaunosios kartos.

* B. BARANAUSKAS, Toronte laimėjo pakvietimą į York universitetą dirbti kaip šaldytuvų specialistas.

Taip atrodo Vilniaus miesto skydas "lenkiškų" miestų iškabose State gatvėje Chicagoje. Šios iškabos buvo nuimtos po dviejų dienų.

LENKIŠKAS KUMPIS IR LIETUVIŠKAS PATRIOTIZMAS

Iki kokio taško neapkanta gali nuvesti, pavaizduoja kad ir toks nuotykis. Tada, kai gal prieš 10 metų Draugo dienraštyje pasirodė pirmasis lenkiško kumpio reklamavimas, vienas jaunas vyras iš Cicero dėl to labai užsirutino. Jis jau buvo pradėjęs kompaniją, kad tautiečiai atsikauptų to dienraščio, kad rašytų pasipiktinimo laiškus to laikraščio redakcijai, mūsų veiksniams ir kitiems.

Jo nuomone, kad čia lietuviai gali užmiršti lenkų skriaudas ir pradėti valgyti lenkišką kumpį, nors gal jis ir labai skanus. Jis teigė, kad čia jau didelis patarnavimas priešams, ir laikraštis turi būti greitai išraustas.

Anam vyrui tą kartą akcija prieš lenkišką kumpį ir lenkus nepasisekė, nes Draugas nuo skelbimų neat-

Iliustruotos Maironio baladės

„Romuvos“ leidykla išleido Maironio balades 102 puslapių, 8" X 10" formato knygoje. Viršeliai tamsiai mėlynai, aplankas pilkai melsvas su plačiu baltu ruožu viršuje. Leidinio apipavidalinimas patrauklus ir knygos mėgėjas ar vertintojas, smalsumo pagautas, godžiai tiesia ranką į leidinį arčiau su juo susipažinti.

Knygoje yra septynios Maironio baladės: Roma, Šatrijos kalnas, Jūratė ir Kastytis, Čičinskas, Medvėgalio kalnas, Užkeiktas Skapiškio varpas ir Dyvitis, Prano Lapės ekspresyvosios iliustracijos įspūdingai puošia vertingą leidinį. Knygos pradžioje randame realistiškes struktūroje Maironio portretą. Jo architektūrinis fonas gerai derinasi su Maironio kūrybos pobūdžiu.

Visos iliustracijos darytos ofsetiniu būdu. Jas galima grupuoti pagal balades. Kiekviena baladė iliustruota skirtingu stiliumi, o kaikurie iliustracijų peizažai yra ir skirtingos technikos. Stilių lėmė baladės turinys. Pvz. Čičinsko iliustracijos nuo Jūratės ir Kastyčio skiriasi ne vien stiliumi, bet ir technika. Čičinsko baladės gausūs ir dramatiški įvykiai ir šiurpus jų finalas teigė atitinkamą jų išraišką. Baladės medžiagos pobūdis ir įvykių nuotaika dailininko išreiškta plačiais, kondensuotais dažo brūkšniais. Gi Jūratės ir Kastyčio iliustracijos lakios šikco linijos piešiniai dvelkia visai kita nuotaika ir dilinga vaizduotė visiškai kitais įvykliais.

Nors Jūratės ir Kastyčio meilė irgi baigiasi tragiškai, bet Kastytis miršta „bangų išbučiuotas“, o Čičinskas — perkūno nutrenktas. Šių dviejų mirčių kontrastinius skirtumus dailininkas efektingai išryškina stiliumi ir techni-

kos priemonėmis. Jūratės ir Kastyčio teksto žaismingumas ir jo muzikinis elementas pajuntamas linijos judesy ir ritme. Ritminė abstracijoje Jūratės ir Kastyčio meilė ir jos tragiškas galas tampa tik žaidimo momentais.

Kai kurios iliustracijos traukia akį struktūriniu paprastumu, kaip Šatrijos kalnas, Dyvitis ir ežeras ar Vienkiemis iš Čičinsko. Tas paprastumas yra pasiekiamas aukšta technika ir sugebėjimu abstrakcijai. Tai padeda atsikratyti būtino balasto. Piešiniai pilni veržlios ekspresijos, pvz., 71 puslapyje buliaus ir žirgo duetas ir kt. Užkeiktas Skapiškio varpas vėl kitaip gyvena. Kondensuotais, žaismingais bruožais ir didelėmis dėmėmis dailininkas pasiekia intensyvaus ritmo, kurio pilnas visas paveikslas nesuvaldomai lekia tolyn. Žemaitijos panorama iš Šatrijos kalno nedaro įspūdžio Žemaičių žemės, banguojančios kalvomis.

Ne visur dailininkas pasiekia vienodai raiškios nuotaikos; ji labai stipri paveiksle, kur kunigas išeina pasitikti Čičinsko prieš bažnyčią arba, kur Čičinskas užrašo velniui dūšią ir kt. Tačiau balius Čičinsko rūmuose nėra pakankamai nuotaikingas, nors ten „šoka plikos lig blaudų liaudos gražios bajoraitės.“ Rūmai puošniai dekoratyvūs, bet asmenų grupinėse kompozicijose, turbūt, trūksta „balinio elemento.“ Tamsus fonas — juoda ir mėlyna — ne visur vienodai padeda išgauti reikalingus efektus. Baladėje Jūratė ir Kastytis, tų spalvų nepasigendama, nes judesiu ir ritmu dailininkas pasako tai, ką jis nori pasakyti.

Maironio baladėse gausu „stebuklinio“ ar „antgamtinio“ elemento, nes jis yra padavimai, išlikę liaudies sąmonėje apie įvykius gilioje senovėje ar prieš daugelį metų. Liaudies padavimų „stebuklinis“ elementas ne laikytinas antgamtinio, nes liaudinėje pasaulėžiūroje jis egzistuoja ne šalia gamtos, bet pačioje gamtoje, kaip suasmenintos gamtos jėgos; tai primityvus gamtos supratimas.

Tik kai kurios Maironio baladės yra tipiškos šio žanro struktūros. Įvykis arba eilė įvykių ir tragiškas finalas yra įprastinė baladės fabula. Šiai schemai artimiausias iš Maironio baladžių yra Čičinskas, Jūratė ir Kastytis ir Roma; gi likusios tėra atpasakojimas liaudies atmintyje užsilikusio praetis įvykio, kurio šokių tokių „pėdsakų“ dar likę dabartyje, ir apie tai žmonės pasakoja.

Romuvos Maironio baladžių leidinys yra graži knyga, ypač pasigerėtinos jos iliustracijos, kurių sugestyvioji nuotaikoj atgyja padavimų dvasia. Leidinyje dar yra ir paaiškinimai, kuriuos paruošė dr. J. Brazaitis. Tai Maironio kūrybos ir baladės žanro trumpi apibūdinimai.

Maironio baladžių pasirodymas atskiru leidiniu yra kruopštaus ir rūpestingo darbo dailus rezultatas, skatinąs ne tik lietuviškos knygos kultūrą, bet ir bendrai mūsų kultūrinį gyvenimą praturtinąs vertinga puošmena. Tai girtinos pastangos Jono Galmino, kurio leidykla „Romuva“ yra tokia jautri mūsų kultūros ugdymui.

Pirmoji laida 1,500 egz., kaina \$6. Sukrauta „ROMUVOJE“, 84-20 Jamaica Ave., Woodhaven, N. Y.

J. K.

DAIL. VIKTORAS VIZGIRDA iš Boston, Mass., atvykęs į Lietuvą kalbasi su skulptorium prof. P. Aleksandravičium. Šiuo metu Dailės muziejuje, Vilniuje, vyksta dail. Vizgirdos tapybos darbų paroda. Dailininkas iš JAV pirmosiomis savo viešnagės dienomis Vilniuje aplankė menininkų kūrybines dirbtuves ir susitiko su Vilniaus dailininkais.

A. Kunčiaus nuotrauka

S. SONDECKUI, pagarsėjusio Vilniaus kamerinio orkestro dirigentui, po koncerto Dresdenu Cvingerio gobelenų salėje, įteikiamos gėlės.

Lietuvoje

Vilniuje išėjusioje knygoje „Tautų draugystė lietuvių ir rusų literatūroje“ A. Sprindys apžvelgia mūsų rašytojus praėjo šimtmečio pabaigoje ir dabartinio pradžioje, o B. Pranskus mano, kad jų raštuose pasireiškė demokratinė kryptis, linkinti net prie socializmo. Tokiais „linkniais“ jis laiko Vienybės redaktorius; aušrininką J. Andziulaitį, Vienybėje įvedusį moderninę lietuvišką kalbą, ir poetą J. Mači-Kėkštą, nekaltant apie aiškų socialdemokratą J. Baltrušaitį.

* Lietuvos žvejai Baltijos, Šiaurės jūrose, Atlante ir kituose vandenyse pagauna 50 rūšių žuvis. Lietuvos žuvis perka 15 valstybių. Į Jungtines Valstybes atvežama kvente vadinama žuvis. Sūdyta silkė į Vokietiją, šaldyta į Vengriją ir Čekoslovakiją. Dabar pradėjo eksportuoti ir į Gvinėją.

* Telšiuose muziejuje plačiai surinkta medžiaga iš Žemaitijos istorijos. Vedėjas V. Valatka.

* Trakuose prie Galvės ežero pradėta statyti irklavimo bazė 80-čiai valčių. Ši vieta pataps dideliu vandens sporto centru. Žiemą treniruosis uždarame baseine.

* Vilniuje idaryta architektūros paroda. Išstatyta Graikijos, Šveicarijos, Ispanijos ir Amerikos valstybių statybos architektūros pavyzdžių. Reikia manyti, kad Lietuvos architektai tikrai pasimokys gražesnių, ypač patogesnių turistams namų pastatyti.

* Biržų rajone šiemet užrašyta 1060 dainų, 300 pasakų, 240 mišlių. Rinko 15-tos rūšies specialistų.

* Rokišky pastatytas kino teatras 420 žmonių, pavadintas Aukštaitis.

* BALIO SRUOGOS namuose Vilniuje, kur poetas gyveno nuo 1938 iki mirties 1947, Žaliakalnyje įrengtas muziejus-biblioteka.

* MIKALOJAUS KONSTANTINO ČIURLIONIO styginis kvartetas, kurį jis parašė 1902 m., besitobulindamas Leipzige, Vokietijoje, dabar spausdinamas pirmą kartą Vilniuje. Kūrinio originalas buvo pamestas, bet Valstybinio Lietuvos filharmonijos kvarteto muzikantai radę konsultacijų rankraščiuose, veikalą atkūrė.

* Vilniaus skaičiavimo mašinų gamykloje mokosi specialistai iš Lenkijos, Rumunijos ir Bulgarijos. Per ketveris metus žinių apie skaičiavimo mašinas, gamintas Vilniuje, pasisėmė šimtai užsienio specialistų.

ANTANO SUTKAUS fotografija - poeto Eduardo Mielaičio portretas - išspausdinta tarptautiniame 1966 m. meninės fotografijos almanache (International Photography Year Book), kurį kiekvienais metais išleidžia Fountain Press Londone. Rinkinyje Lietuvos fotografija atstovaujama pirmą kartą.

TRYYS BENAMIAI

SONĖ TOMARIENĖ

Kartą gyveno šuniukas Sargiukas, kuris neturėjo namų. Išalkęs nubėgdavo į sąšlavyną, kur išmetamos valgių liekanos. Kartais rasdavo kaulą — apgrauždavo. Kartais nutverdavo duonos plutą — suėsdavo. Kartais sučiupdavo bulvę — prarydavo. O kai nieko nerasdavo — alkanas bėgiodavo. Pavargęs nubėgdavo į panamę patupėti, bet žmonės jį šalin varydavo.

— Šalin, šalin! Mes nenorime tavęs! Mes turime savo šuniuką.

Labai liūdna būdavo šuniukui Sargiukui be namų.

Vieną dieną buvo labai šalta. Kad sušiltų, Sargiukas pradėjo bėgti. Bėgo bėgo ir pamatė paukštį, ant šaligatvio bestovintį. Paukštis buvo didelis, turėjo trumpą storą snapą, raibas plunksnas, o ant galvos raudoną skiauterę.

Stapt sustojo Sargiukas.

— Au-au! Kas tu toks?

— Kar-kar! — atsakė paukštis. — Aš esu vištytė Raibytė. Vežė mane žmogus į miestą parduoti. Vežime buvo skylė, ir aš iškritau.

— Au-au! Tai tu neturi namų?

— Neturiu namų, kar-kar! Ir labai noriu lesti.

— Einam su manim. Gal kur rasim duonos plutą.

— Kar-kar! Labai mėgstu duonos plutas!

Abudu bėgo bėgo bėgo ir susitiko berniuką. Berniukas buvo mažas, abiem rankom trynė akis ir verkė:

— Uhu-hu-hu! Noriu namo!

Stapt sustojo šuniukas Sargiukas.

Stapt sustojo vištytė Raibytė.

— Kur tavo namai? — paklausė šuniukas.

— Gal nori lesti? — pasiteiravo vištytė.

— Uhu-hu-hu! — verkė berniukas.

— Kur namai — nežinau. Išėjau ir paklydau. Ir valgyti labai noriu.

SIELOS KRIAUKSLĖJ

Ach, yra valandų, kai kitam pasakyt sopulingai geidai, kas vien aušta tąsyk, kaip aušrų ilgesys, kaip verpetai sapnų, kaip nakties kuždesys slėpiningai kvapnus...

Bet tam žodžių nėra... Tad tyloj prisiglaust --

Ir lai švyti gaisai iš gilumo glūdaus... Ir lai kalba tylą amžina, viešpatni, jei jos kvapą dvasia sugebės išmanyti...

Gal gailios tos bylos paklausysi ir tu, kaip kriaukslelės klauseis kitada ir kitur, kai mąsto tave nuostabiais šiušesiais, ir kaip retą namo brangenybę nešais.

JAZMINAS

Jazmino žvaigždės palinkę į vandenį, kur vos liūliuoja gėlėtąjį skendinį,

ir nužydėję vainiklapiai snaižėmis sklenda ir krinta, kuždėdami; Baigiamės...

Krinta kaip svajos į tylųjį duburį, kur atminimas vainikais jas suburia

ir, kai žiemužė apgaubia, mum paseka amžiais jaunutę gėlėtąją pasaką,

kur nesant kapo išaugs mum kaip jazminas, amžiais svają grožybę įprasminas.

IŠ MYKOLO VAITKAUS KNYGOS "ŠERKŠNO ŠIDABRAS".

— Kar-kar! Štai kiaušinukas! Kad-kad-kad dėjau ir padėjau!

— Koks gražus kiaušinukas! — sušuko berniukas. — Ačiū, paukštyte.

— Aš esu vištytė Raibytė, ir mano kiaušinukai yra labai maistingi. Kar-kar!

— O aš esu berniukas Jonukas ir nerandu namų. Uhu-hu-hu!

— Au-au! — sulojo šuniukas. — Neverkl! Aš turiu labai gerą uoslį ir surasiu tavo namus.

Jonukas pradaužė kiaušinį ir išgėrė pusę. Kitą pusę atidavė išlakti Sargiukui. Raibytei atidavė kiautus.

— Gerai ir tai! Gerai ir tai! — karkė vištytė, lesdama kiautus.

Sargiukas pauostė Jonuko kojas ir tarė:

— Aš užuodžiu, kad tavo mamytė šiandien kepė bulvinius skilindžius ir virė spanguolių uogienę. Pagal tuos kvapus aš rasiu tavo namus. Aš bėgsiu pirma, o jūs sekite mane.

Šuniukas Sargiukas bėgo pirma, skilindžius ir uogienę uosdamas. Berniukas Jonukas bėgo paskui jį pasišokinėdamas. Vištytė Raibytė bėgo paskutinė karksėdama.

Bėgo bėgo bėgo ir pribėgo didelį namą. Iš namo išbėgo mergytė raudona suknyte ir susigavo vištytę.

— Kar-kar! — sušuko Raibytė. — Mane susigavo mergytė raudona suknyte.

— Mergyte raudona suknyte! — sušuko Jonukas. — Paleisk vištytę Raibytę.

— Nepaleisiu, — atsakė mergytė. Šiandien mano vardadienis. Pas mus ateis svečių, atneš man dovanų. Aš iškepsiu vištytę ir pavaišinsiu svečius.

— Ai-ai! — pravirko vištytė.

— Ne, ne! — sušuko Jonukas. — Tu kepk savo svečiams pyragą. Mūsų vištytė deda maistingus kiaušinius. Aš tau jos neduosiu.

Mergytė suspaudė vištytę ir pasileido bėgti. Bet Jonukas buvo greitesnis: pasivijo ją ir atėmė vištytę.

Ir vėl visi trys bėga. Bėgo bėgo ir pribėgo dar didesnę namą. Iš namo išėjo tetulė balta skaryte ir susigavo berniuką Jonuką.

— Oi-oi! — sušuko Jonukas, — Mane susigavo tetulė balta skaryte!

— Tetule balta skaryte! — sušuko Sargiukas. — Paleisk Jonuką. Aš jį vedu namo.

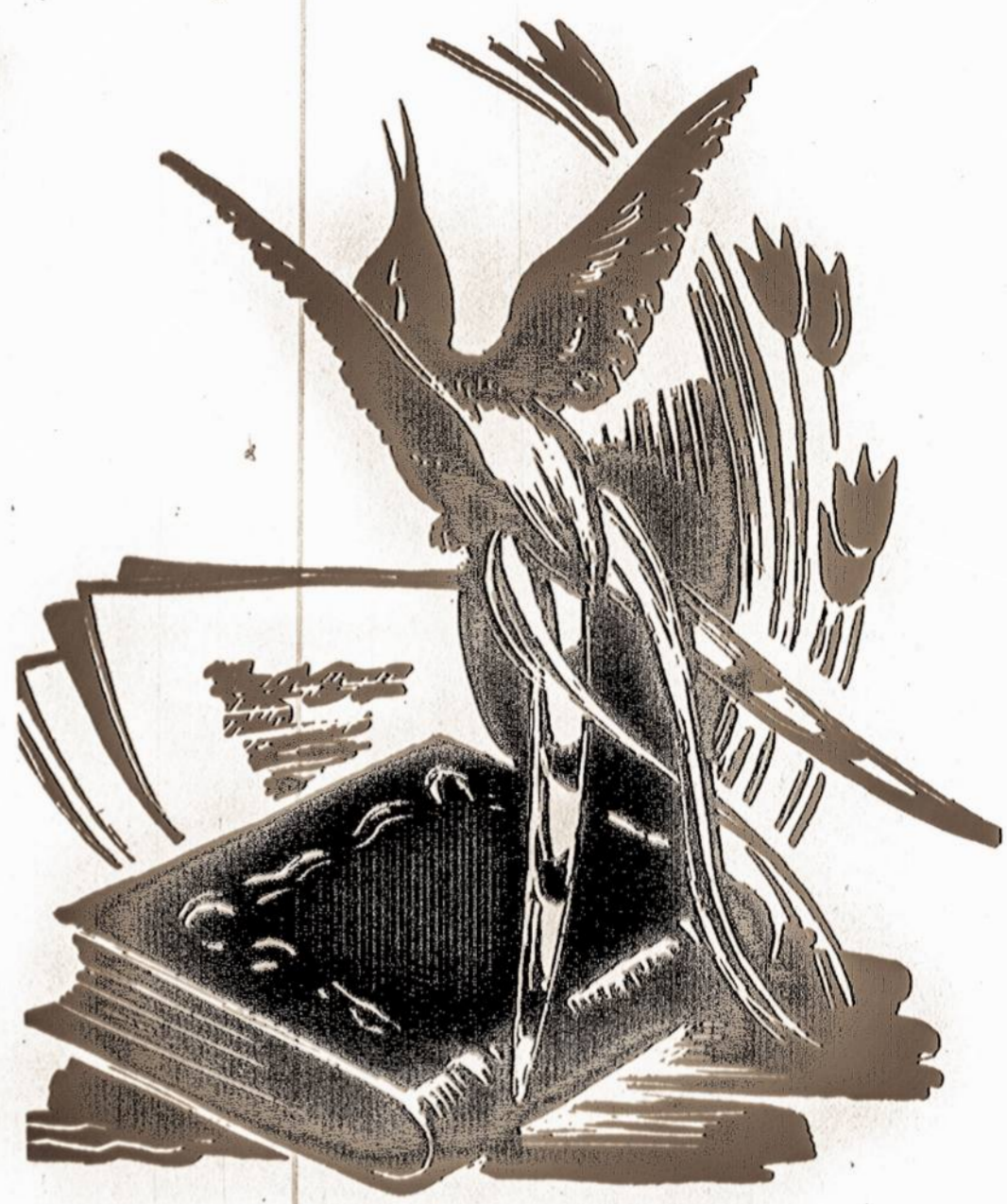
— Mano dar didesni namai, — atsakė tetulė. — Mano sode auga auksiniai obuoliai, žydi sidabrinės rožės. Jonukui bus labai gera pas mane.

— Ne, ne! — sušuko Jonukas. — Aš nenoriu didelių namų! Aš nenoriu auksinių obuolių! Aš nenoriu sidabrinų rožių! Aš noriu namo — pas mamytę ir tėtuką!

— Neleisiu! — tarė tetulė. — Aš neturiu vaikų, tai noriu turėti Jonuką. — Ji suspaudė Jonuką glėby ir nusinėšė. Bet šuniukas Sargiukas buvo greitesnis: pasivijo ją, nutvėrė dantimis už sijono, džirr — ir išplėšė sklautę! Tetulė nusigando ir paleido Jonuką.

Vėl visi trys bėgo bėgo bėgo ir pribėgo patį didžiausiąjį namą. Iš namo išėjo policininkas mėlyna kepure ir susigavo šuniuką Sargiuką.

Tęsiama 9 psl.

DAIL. V. STANČIKAITĖS iliustracija Sonės Tomarienės pasakoms "Saulės vestuvės".

Reikalingos Žemaitijos

vietovių nuotraukos

"Mūsų Lietuvos," serijos veikalas apie Lietuvos vietoves, autorius šiuo metu intensyviai ruošia IV tomo —

Žemaitijos vietovių aprašymus. Jam reikalingos šių miestelių ir kitų mažų vietovių nuotraukos: Adakavo, Alsių, Balsių, Budrių, Dabikinės, Didkiemio, Endriejavo, Gardamo, Gardų, Gaurės, Gegrėnų, Girėnų, Gintališkės, Girdiškės, Girdžių, Janapolio — Viržuvėnų, Jokūbavo, Juozapavos, Juodaičių, Juodeikių — Saltinių, Kalnalio, Kantaučių, Karklėnų, Karšuvos, Ketūnų, Klykolių, Laukžedės, Lauksodos, Lenkimų, Lykselio, Lomlių, Luobos, Memenrodės, Micaičių, Mlašaičių, Nagarbos, Nevarėnų, Notėnų, Pabalvės, Padubysio — Bazilionų, Pakėvės, Pajūralio, Pajūrio, Pagramančio, Pašilio, Pauptio, Renavos, Sartininkų, Staklių, Stalgėnų, Šačių, Šimkaičių, Tenenių, Tūbinų, Upynos, Varnių (buv. Katedros), Vaiguvos, Valčaičių, Vaitinėnų, Varsėdžių, Vegečių, Ventos gelž. stoties, Viešvėnų, Vitsodžio, Vėžaičių, Žaiginio, Žalpių, Žygaičių, Žvingių;

Praverstų ir čia nesuminėtų vietovių. Nuotraukų temos gali būti įvairios: miestelių vaizdai, svarbesnieji pastatai (bažnyčios, mokyklos), atskiros gatvės, kraš-

tovaizdžiai, upės, ežerai, piliakalniai, vietos organizacijų grupės, etc. Gerb. skaitytojai prašomi peržiūrėti savo nuotraukų rinkinius, albimus ar jų iš savo pažįstamų bei giminių paprašyti. Reikalingos ir rašytinės žinios apie minėtas ir kitas Žemaitijos vietas. Bendradarbių — talkininkų pavardės įrašomos knygoje. Nuotraukų originalai saugosi ir gražinami savininkams. Visais klausimais rašyti adresu: Bronius Kviklys, 5747 So. Campbell Ave., Chicago. 60629, USA

* DALIA GAIGALAITĖ iš Illinois universiteto išįsta studijuoti kalbas į Grenoble, Prancūziją, specializavosi prancūzų kalboj ir prancūzų mokymo metoduose, spalio 2 d. grįžta namo labai Europoje susižavėjusi. Praleido laiko ir Šveicarijoje bei Liuksemburge.

* DR. ALFREDAS ŠAULYS, pagal Amerikos-Vokietijos mokslinio bendradarbiavimo susitarimą, vyksta metams laiko į Hamburgą gilinti fizikos laboratorijose žinias.

* PRELATAS MYKOLAS KRUPAVIČIUS atšventė savo 80 m. sukaktį.

GERIAUSIAS

Insurance ir Real Estate

PATARNAVIMAS PAS

John Orman Agency

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas Virginia 6-1800

VIENYBĖ, 1966 m. rugsėjo 23 d.

VIENYBĖS SKAITYTOJA IR RĖMĖJA Adelė Batalienė (antroje eilėje su akiniais) su savo pusbroliu ir jo šeima Vilniuje "Neringos" viešbutyje. Batalienė, kuri buvo išvykusi į Lietuvą savo giminių aplankyti, į New Yorką sugrįžo rugsėjo viduryje.

Z. Piečiūčio nuotrauka

TRYS BENAMIAI

Atkelta iš 8 psl.

— Au-au! — sulojo Sargiukas. — Mane susigavo policininkas mėlyna kepure!

— Policininke! — tarė Jonukas. — Paleisk mano šuniuką.

— Nepaleisiu, — atsakė policininkas. — Šuniukas neturi leidimo ir namų. Aš visada gaudau šuniukus, kurie neturi leidimo ir namų.

— Au-au! — apsiverkė šuniukas. — Neturiu leidimo! Neturiu namų!

— Paleisk, paleisk! — prašė Jonukas. — Jis mane veda namo, sklindžius ir uogienę uosdamas. Kai parves, mano tėtukas jam nupirks leidimą. O jei nepaleisi — aš nerasiu namų! Uhu-hu-hu!

— Jeigu taip — paleidžiu! — atsakė policininkas.

Vėl visi bėgo bėgo bėgo ir pribėgo mažą namuką.

— Au-au! — sulojo šuniukas. — Čia kepė bulviniai sklindžiai! Čia virė spanguolių uogienė! Aš užuodžiu!

— Čia mano namai! — sušuko Jonukas linksmi.

Iš namuko išbėgo mamytė ir tėtukas šaukdami:

— Štai mūsų berniukas Jonukas!

— Mamyte, tėtuk! — tarė Jonukas.

— Šuniukas Sargiukas mane parvedė namo.

— Au-au! — sulojo šuniukas. — Namus surasti moku, bet pats neturiu namų.

— Nesirūpink, — tarė tėtukas. — Kad parvedei namo mūsų Jonuką, prašom dabar gyvenk su mumis.

— Au-au! Turiu namus! Turiu namus! — džiaugėsi Sargiukas.

— O čia vištytė Raibytė, — tarė Jonukas. — Kai buvau išalkęs, ji man davė kiaušinį.

— Kar-kar! — tarė Raibytė. — Kiaušinius dedu, bet namų neturiu.

— Nesirūpink, — tarė mamytė. — Kad davei kiaušinį mano Jonukui, prašom dabar gyvenk su mumis.

— Kar-kar! Turiu namus! Turiu namus! — džiaugėsi Raibytė.

Šuniukas Sargiukas, vištytė Raibytė ir berniukas Jonukas laimingai gyveno mažuose namuose su mamyte ir tėtuku. Sargiukas lakstė ir žaidė su Jonuku. Raibytė kasdien dėjo dailų maistingą kiaušinuką. Mamytė ir tėtukas labai mylėjo visus tris.

Atsiūsta paminėti

METRAŠTIS — Lietuvos Studentų Sąjungos pirmasis leidinys. Jis išėjo iš spaudos Pasaulio Lietuvos Jaunimo kongreso metu. Artį šimto psl., gausiai iliustruotas.

Šis leidinys yra pagrindiniai informacinis. Jame yra žinių apie jaunimo organizacijas ir jų veiklą, apie Studentų Sąjungą ir paskutinį jos suvažiavimą, apie New Yorko demonstracijas — bendrai apie Lietuvos studentų visuomeninį gyvenimą. Straipsniai parašyti gabių ir pasižymėjusių jaunuolių. Be to, jame yra geras pluoštas beletristinių kūrinių.

Leidinyje yra redaktoriaus Mykolo Drungos sunkaus darbo ir pastangų produktas. Drunga praėjusią žiemą pirmus metus studijavo filosofiją Chicagos universitete (tai vienas iš Amerikos geriausių), bet vistiek rado laiko šiam metraščiui. Kaip nurodoma, metraštis yra grynai jaunimo darbo vaisius. Net ir korektūra pačių jaunių atlikta.

Savo lydimam laiške, prašydamas leidinį paminėti, Šarūnas Valiukėnas, tarp kitų dalykų, rašo: "Mūsų noras yra su mūsų studentiška veikla ir pajėgumu supažinti

dinti visą Lietuvos pasaulį. Tam reikalui jau esam nusijuntę šio metraščio šimtą egzempliorių į užsienį — Vokietiją, Australiją, Pietų Ameriką. Bet dar liko neišplatinti 1.000 metraščių.

Si pareiškia kolegos Drungos ir Studentų Sąjungos pirm. K. P. Zygo prašymų užkrito ant mano menkų pečių. Todėl prašau Jūsų talkos: kad Jūs paminėtumėte mūsų ambicingą kūrinių ir jų minint, paskelbtumėte savo skaitytojams, kad jie gali įsigyti knygą (UŽ \$2,00, Sąjungos nariams — \$1,50) kreipdamiesi šiuo adresu: Šarūnas Valiukėnas, 6417 S. Oakley, Chicago, Illinois 60636. Tel. (312)-434-7270."

GERA NAUJIENA SIUNČIANTIENS DOVANAS SAVO GIMINĖMS I USSR PAGAL SPECIALŲ SUTARIMĄ SU VJO "VNESPOSYLTORG".

Jūs dabar galite savo giminėms siusti prekių užsakymą, su kuriuo jie gali įsigyti puiklausios kokybės importuotas prekes, pavyzdžiui: baldus, namų reikmenis, audeklus, drabužius avalynę ir kita specialiose DOLERIŲ KRAUTUVĖSE žemomis DOLERIŲ KAINOMIS. O jei Jūsų giminės norėtų, jiems toji suma bus išmokėta GRYNAIS — VIETOS VALIUTA BE JOKIŲ ATSKAITYMŲ AR KOMISO.

Užeikite, rašykite arba skambinkite

PODAROGIFTS, INC.

220 Park Avenue South (kampas 18 tos g-vės)

New York, N. Y. 10003

Tel.: 212-228-9547

Arba per mūsų autorizuotą atstovą.

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA Patarnauja perkant ir parduodant namus, apdraudimo reikaluose, užpildant taksus. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU Parduoda bilietus visomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. MONEY ORDERS.

87-09 Jamaica Avenue, Woodhaven, N. Y.

Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien nuo 9 v. r. iki 9 v.v.

SLA 80 metų sukaktuvės

SPALIO - OCTOBER 1 D.

Sheraton Atlantic Hotel

GRAND BALLROOM

Broadway ir 34th Street, Manhattane

BANKETAS - KONCERTAS

KOKTEILIAI. VAKARIENĖ. ŠOKIAI.

Pradžią 6 val. vak. - Šokiai 9 val.

KALBĖS SLA PREZIDENTAS POVILAS DARGIS

DAINUOS SOLISTĖ EDNA MACK MACKEVIČIŪTĖ

Jaunimui įėjimas į šokius 3 dol. Bilietai gaunami pas SLA veikėjus ir SLA centre. Tel. LA 4-5529.

VISI KVIEČIAMI DALYVAUTI.

VIRŠUJE: Prel. Končiaus pagerbimo banketo programos vedėjas Juozas Laučka, buvęs BALFo reikalų vedėjas, su jubiliatu peržiūri praeitos savaitės Vienybę, kuri buvo skirta prel. Končiaus sukakčiai atžymėti. Toliau matyti vyskupas Brizgys ir Lietuvos Pasiuntinybės patarėjas S. Bačkys **KAIRĖJE:** Apreiškimo par. klebonas kun. N. Pakalnis sveikina prel. Končių, su kuriuo susipažino Kauno kunigų seminarijoje prieš 52 metus.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

LIETUVOJE MIRĖ TERESĖ GIEDRAITIENĖ

Iš Lietuvos pranešta, rugpjūčio 12 per nelaimę mirė Teresė Giedraitienė-Valakaitė, būdama 78 m. amž. Ji visą savo amžių pragyveno Valtūnų kaime, Žemaitkiemio v., Ukmergės apskr. Vienintelio jos sūnaus Ambraziejaus žmona Marija pernai buvo paskelbta motina didvyre, kaip išauginusi 10 vaikų. Šioji šeima dabar gyvena Leonpolio ūkyje, netoli Ukmergės.

Vellonėš vyriausiasis brolis Kazys Valakas, dabar peržengęs 85 m. amž., su žmona neseniai persikėlė iš Lokėnų gyventi į Kauną pas savo vaikus. Jaunesnioji jos sesuo Emilija, buvusi ištėkėjusi už Stasio Kapočiaus, su vyru ir sūnumis Povilu ir Apolinaru pokaryje buvo vienu metu nužudyti partizanų. Kapočiaus Ryšių komiteto su užsieniu pirmininko brolis.

Aple vellonės laidotuves laiške rašoma -- "Į kapines Teresėlę palydėjo beveik visos Valtūnų moteriškės, kurios buvo laisvos nuo darbu. Gedulingų mišių laidotuvių dieną nebuvo, mat, pasitaikė Žolinės atšaldai, bet kunigas Rapolas Liūkas (iš Nuotekų, dabar Žemaitkiemio klebonas) pasitiko prie bažnyčios ir paskui kapinėse prie duobės atliko laidotuvių apeigas.

MIRĖ...

* **EDUARDAS TURAUSKAS**, diplomatas, artį 70 m. amžiaus, mirė Paryžiuje rugpj. 12 d. Jis buvo paskutinis Lietuvos delegatas prie Tausgos.

* **RAŠYTOJAS KUN. STASYS BŪDAVAS**, gimęs 1908 m. kovo 5, Papilėje, mirė North Palm Beach, Floridoj po ilgos ir sunkios ligos. Pirmasis jo eilėraštinis buvo Tėvynės Sarge, Lietuvoj. Kauno radijofone skaitydavo paskaitas. Kelis romanus parašęs lietuviškai ir The Forbidden Miracle angliškai.

* **JONAS VAIVADA**, Rochester, N. Y. staiga mirė, palikdamas žmoną Sofiją, sūnų ir dvi dukras, taip pat 7 anūkus.

* **JUOZAS MILIAUSKAS**, veiklus SLA veikėjas, Mc Kees Rocks, Pa. mirė sulaukęs 74 m. amžiaus. Palaidotas Lithuanian Association kapinėse, Westview, Pa.

* **JUOZAS KALANDA**, 74 m. amžiaus mirė Bostone. Laikina palaidotas St. Michael kapinėse, po to bus parvežtas į New Yorką, kur gyvena jo dukterė Joan Feerick ir čia palaidotas.

* **JUOZAS KASPUTIS**, London, Kanadoj mirė sulaukęs 60 m. amžiaus. Tarnavęs parubėžio policijoj Lietuvoj, po karo persikėlė į Austriją, Vokietiją, vėliau Londoną, Bristol, Conn. Iiko jo brolis Jonas. Lietuvoj iiko brolis Bronius.

* **ALBERTAS TUPIKAITIS**, 56 m. amžiaus, Chicagoje gimęs, per 16 m. gyvenęs Tampa, Fla. staiga mirė.

WINTER GARDEN TAVERN Inc.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)
Telefonas EV 2-6440

SALE VESTUVĖMS
ir kitokioms pramogoms.
Geriausias lietuviškas
maistas prieinamomis
kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami polaidotuviniai
pietūs.

PRANAS BRUČAS
Savininkas

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

PRANAS BRUČAS

Skaniausia lietuviška
duona gaunama

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Sav.

PYRAGAI VEDYBINIAMS
IR KITOKIEMS POKYLIAMS

Pristatome į namus
prašome telefonuoti:
STagg 2-5938

36-40 Stagg Street
Brooklyn 6, N. Y.

Ray's LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIŪNAI

Įvairiausi amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 Lefferts Blvd., Richmond Hill, N. Y.

Tel. Virginia 3-3544

REPUBLIC LIQUOR STORE

JUOZAS BRUŽINSKAS
Vedėjas

322 Union Avenue
Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EV 7-2089

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias
pasaulio vietas.

MATTHEW IR ADELE MAŽEIKAI
Savininkai

80-15 Jamaica Avenue, Woodhaven 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 9-3112

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Rugsėjo mėn. pradžioje Chicago LFK Lituanica paminėjo savo 15 metų gyvavimo sukaktį ir ta proga buvo surengę eilę futbolo rungtynių (apie tai rašėme praėjusiam numerioje).

Šiandien trumpai tenka mesti žvilgsnį į futbolininkų junginio praeitį, ypatingai, jog ji šių eilučių autoritui yra gerai prisimenama, nes nuo pačių pirmųjų dienų yra prisidėję būti futbolininkų organizaciniame branduolyje.

Lituanicos įsikūrimo data yra 1951 m. sausio 14 d., kuomet Marquette parko vienoje "svetainėje" įvyko steigiamasis susirinkimas, padaręs pagrindą nuolatiniam lietuvių futbolo klubui. Tais pačiais metais sudaryta futbolo komanda ir pradėti žaidimai. Nelengva buvo futbolininkams reikštis aikštėse, sunku buvo rasti mecenatų, paramos. Teko keisti mecenatus, klubo pavadinimą, uniformas. Kurį laiką futbolininkai veikė LSK Perkūno rėmuose, toliau jis pasivadino Chicago Lietuvos Futbolo Klubu, dar vėliau -- prieš šio vardo prijungę prie -- Vainutą (tuometinio mecenato pasiūlytas pavadinimas), o nuo 1957 m. vėl surišta prie Lituanicos iškabos. Tokiu vardu klubas žinomas ir šiaurės, nors amerikiečių tarpe ir jų spaudoje klubas vadinamas Lith (sutrumpinimas nuo Lithuanians) vardu, kadangi lygos vadovybė Chicagoje nepripažįsta jokių tautinių vardų.

Lituanicos futbolininkai yra pasiekę pergalių vietinėje futbolo lygoje: 1956 m. -- II divizijoje, 1959 m. I divizijoje (lauko ir salės pirmenybėse, 1965 m. -- I divizijoje. Taip pat nekartą laimėtos pirmosios vietos ir lietuvių pirmenybėse.

Klubo pirmininkais yra buvę: E. Vengianskas, E. Šulaitis, V. Numgaudas, A. Visockis, B. Ambutavičius, R. Kožėnas-Kožėniauskas, L. Juraitis, J. Juška, H. Jenigas.

LITUANICOS VETERANAI AIKŠTEJE

Sukakties proga, rugsėjo 4 d. Marquette parko aikštėje

tėje pasirodė senieji Lituanicos futbolininkai, kurie čia išmėgino jėgas su vokiečių Schwaben senaisiais. Nors ir mūsiškiai gavo pylos (pralaimėjo 2:6), tačiau pasekmė nesugadino tos nuotaikos, kurią patyrė nuolatiniai mūsų futbolininkų draugai, išvydę senasias "žvaigždes": K. Baltramaitį, R. Kožėną-Kožėniauską, E. Sadauską, A. Malinauską, Sobleškį, J. Perkūną (jis iš džiaugsmo net kelis silpnučius šūvius į savo vartus išleido). Prie jų čia jungėsi ir kiti, kiek vėliau įsijungę į Chicagočių futbolininkų eiles: Libus, I. Česnauskas, A. Martinkus, V. Grybauskas (kuris Chicagoje futbolo visai nebežaidė) ir kt. Jų čia buvo gal koks dvidešimtis ir kai kuriems "kvapo" užteko tik 10-20 minučių. Gerai, kad kėliniai buvo po pusę valandos, nes priešingu atveju, gal būtų pritrūkę norinčių eiti aikštėn.

Dabartiniai mūsų futbolo veteranai, anksčiau lieję prakaitą aikštėje, šiuo metu nemaža talkina jaunesiems futbolininkams, eidami pareigas administraciniuose vienetuose ar tai prisidedami kitokia talka. Jie užtikrina lietuvių futbolininkų gyvavimą Chicagoje ilgesniam laikui. Dabar jau čia turima 4 komandos: I-ji, rezervinė, jaunių ir jaunučių, taip kad klubui yra vilčių susilaukti 20' ir daugiau metų sukaktį.

P. TAUTVAIŠAS PIRMŪJŲ TARPE

Darbo šventės savaitgalyje Chicagoje buvo pravesotos Chicago atviros šachmatų pirmenybės, kuriose lietuvis Povilas Tautvaišas įsirikavo į I-II vietas. Mūsiškis su Veber ir Pundy surinko po 6,5 taško (iš 7 galimų) ir lygiai dalinosi pirmųjų vietų prizus (atiteko po 138 dol.). Taip pat geri pasirodė ir jaunas Cicero lietuvis Viktoras Palčiauskas, netikėtai pralaimėjęs pirmąją partiją, vėliau iš eilės sutvarkęs 6 varžovus. Jis dalinosi IV-VI vietas. Iš viso pirmenybėse dalyvavo 201 žaidėjas, kurių tarpe buvo 7 lietuviai.

NEW YORKO IR CHICAGOS lietuvių futbolo komandų atstovai: M. Mikalauskas ir K. Budreckas pasikeičia dovanomis prieš jų rungtynes Chicagoje. Dešinėje stovi newyorkiečiai: A. Jankauskas, G. Klivečka, S. Zadvydas, V. Bagdžiūnas ir kt.

E. Šulaičio nuotrauka

Be jau minėtų, kiti lietuviai pasirodė taip: K. Jankauskas ir Fabijonas 4,5 taško, V. Narkevičius 4, V. Karpuška ir K. Ramas-Ramašauskas 3,5 taško.

A. PIKELIŪNAS LAIMĖJO LAUKO TENISĄ

A. Pikeliūnas -- senosios lietuvių išsivijos sportininkas, kuris tapo tradiciniu lietuvių varžybų laimėtoju Chicagoje, vėl nusinešė pergalę. Rugsėjo pirmąją savaitgalį įvykusiose S. Amerikos liet. lauko teniso varžybose, dalyvaujant beveik tik Chicago ir apylinkės žaidėjams, jis baigmėje nuskriaudė chigagietį V. Grybauską ir vėl užsitikrino pirmąją vietą.

Dvejeto žaidimuose pirmaisiais išėjo broliai Kvantai, kurie baigmėje nunešė Grybauskus (tėvą ir sūnų). Jaunių grupėje pasirodė tik 3 žmonės ir iš jų Galėnas iškovojė pirmą vietą.

Lituanica su pralaimėjimu

Chicago Lituanicos futbolo komanda savo pirmenybių II-ji ratą pradėjo su pralaimėjimu. Rugsėjo 11 d. Marquette parko aikštėje apie 400 žiūrovų galėjo įsitikinti, kad lietuviai yra per silpnas riešutas "major" divizijoje. Nors pačios rungtynės ir nebuvo vienašališkos, tačiau pas Lituanicą matėsi spragų, kurių aukštojoje divizijoje negalima turėti. Tad laimėjo geriau žaidę graikų Olympics vyrai, kurie nugalėjo 3:2 (pirmąjį ratą tokia

pasekme buvo laimėję lietuviai). Jau pradžioje graikai vedė 2:0, tačiau Lituanica išlygino 2:2, bet vėliau gynimas išsunegalavo ir graikai nugalėję užtarnautą pergalę.

Tokiu būdu Lituanica tebeturi tik du taškelius ir vargu ar yra vilčių laukti daugiau pergalių šio sezono likusiuose šešiuose susitikimuose.

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIŠKAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)

1113 Mt. Vernon Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuviams Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

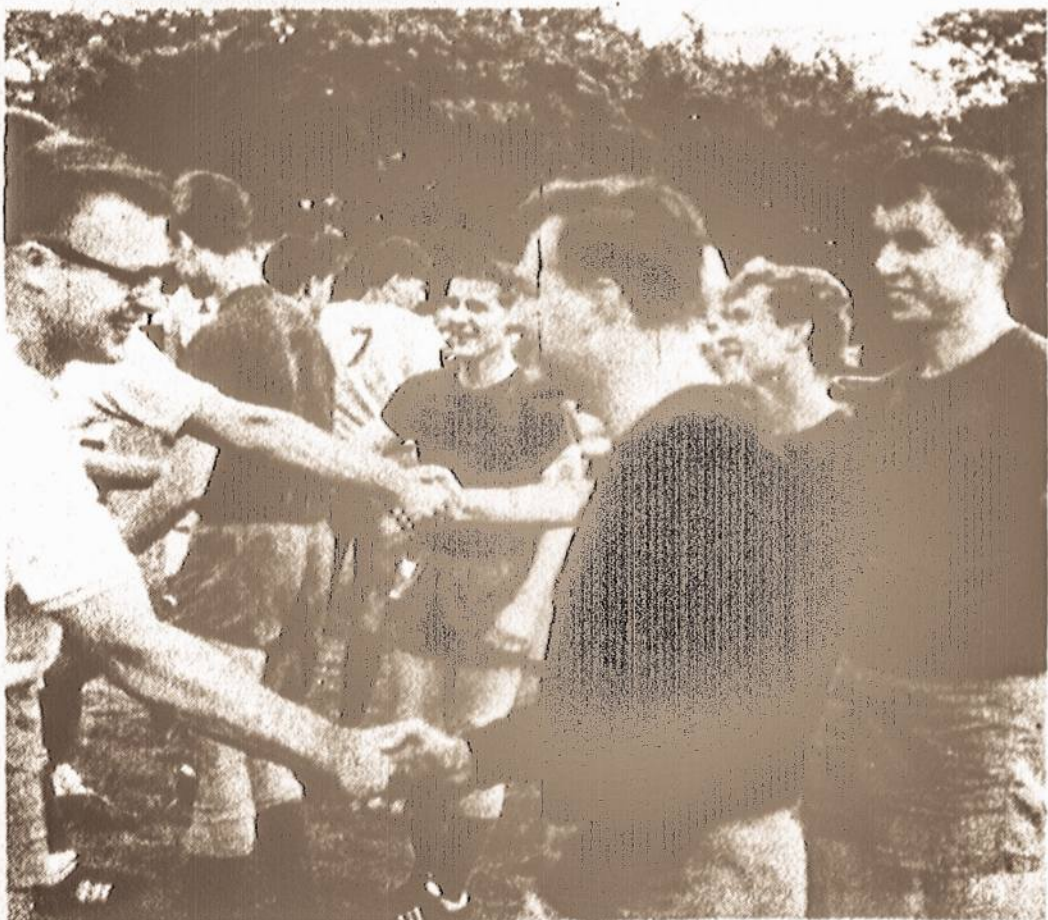
JUOZO GARŠVOS.

LAI DOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Avenue, Brooklyn 11, N. Y.

Telefonas: EVergreen 8-9770

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

Rankos paspaustos ir greitai prasidės New Yorko ir Chicago lietuvių futbolininkų rungtynės, kurios baigėsi chigagiečių 3:1 pergale.

E. Šulaičio nuotrauka

VIENYBĖ

* JURGI SMALI, brooklynietis, gyv. Williamsburgo apylinkėje, praėitą savaitę 5 val. ryto einant į darbą užpuolė du juodukai, reikalaudami pinigų. Šis gi teturėjo du dolerius ir tiek atidavė, bet juodukų smūgiai pertrenkė žmogų, matyt, "baudžiant," jog per mažą laimikį gavę.

* RŪTA ELLEN BUTVILAITĖ iš Waterburio, Conn., rugsėjo 10 d. ištekėjo už Robert J. Grant, Vestuvių valšės praėjo lietuviška nuotaika.

* ANTANAS DIRŽYS, Lietuvoje buvęs teisėjas, žymus tautininkų veikėjas, rugsėjo 25 d. bus pagerbtas 60 m. amž. proga. Pokylis ruošiamas Belecko svetainėje.

* KUN. DR. STASYS VALIUSAITIS, gavęs iš vyskupijos leidimą 6 mėn. išvykti kitur, šiuo metu vieši Shrine of Therese parapijoje, Pueblo, Colo. Šios parapijos klebonas yra prel. Varnaitis, kilęs iš Maspetho, N. Y. Kun. Valiūšaičiui teko pakelti sunkesnią operaciją, po kurios dabar jaučiasi daug tvirčiau.

* M. SIMONAVIČIUS, ilgus metus Brooklyne buvęs restorano ir baro biznyje, išvyksta į Los Angeles, Cal. pas sūnų Albertą.

* LIŪNĖ SUTEMA ir Marius Katiliškis New Yorke Šviesos-Santaros literatūros vakare spalio 22 pristatys savo kūrybas.

* JUOZAS KRALIKAUSKAS, žinomas veikėjas Newark, N. J. Prelato Končiaus pagerbimo iškilmėse, Vienybės bendradarbiui Jonui Valaičiui pasisakė, kad šiuo laiku pradeda jau eiti 91-muosius metus! Vienybė savo nuolatinį rėmėją nuoširdžiai sveikina.

* ROMANAS POLOVINSKAS, Elizabeth, N. J. mirė rugsėjo 14. Liko žmona Nina, sesuo Valerija Butkienė, Great Neck, L. I. Veltonis buvo gimęs 1894 m. vas. 28 Kaune.

* MUZIKAS VYTAUTAS STROLIA atsisakė vadovauti Brooklyno Operetės chorui nuo rugp. 25 d.

* MARIJUS MARIJOŠIUS iš Hartfordo susituokė su Aldona Šilekyte Maspetho rugs. 11. Apsigyvens Jamaica, L. I.

* LILJAI LUKOŠEVIČIUTEL-MILUKIENEI, adresu 111 Grohman La., Plainview, N. Y. prašomi atsilygti iki spalio 1 buvę Dainavos Ansamblio nariai Vokietijoje. Galite telefonuoti 516-OV 1.6172. Dainava 20 m. sukaktį švęs New Yorke ir lapkr. 5 d. Walt Whitman salėj stato "Nemunas Zydl."

* DR. ALDONA ŠLIŪPAITĖ lankosi Los Angeles, Cal. Dairosi po Kaliforniją, kur apsigyventi. Jai patinka New Yorkas, kur ji gimė ir gyveno, o dabar gyvena Denver, Col. Prieš keletą mėnesių lankėsi New Yorke. Dr. Aldona Šliūpaitė yra gimusi New Yorke 1886 m. liepos 26.

* MOTERŲ VIENYBĖS pirmasis socialis susirinkimas po vasaros atostogų įvyko rugsėjo 20 d. Arūnų rezidencijoje, Woodhaven, N. Y. Dalyvavo daug vyrų ir viešnių. Draugijos naujoji pirmininkė yra Elena Andriušienė, kuri narens kviečia į sekantį susirinkimą, kuris bus spalio 4 d., 8 v.v.

* VIENYBĖS SKAITYTOJAI, dar neapsimokėję savo prenumeratos, maloniai prašomi atsilygti už laikraštį. Tai pagrindinės laikraščio pajamos ir kiekvienas skaitytojas, prenumeratos neatsilyginęs, laikraščiu daro skriaudą.

VIENYBĖS LEIDĖJA V. Tysliavienė, buvusi BALFo direktorė, prel. Končiaus pagerbime prie stalo sėdi su Ramanauskais (kairėje) iš Philadelphijos, kompozitore Salomėja Čerienne-Mulks (dešinėje) buv. BALFo tarnautoja ir J. Bach, BALFo direktorium iš Philadelphijos, kuris neseniai lankėsi Lietuvoje. Toliau matyti Samatienė, buv. BALFo darbuotoja ir BALFo direktorė iš Pittsburgho V. Količienė.

BALFo vicepirmininkė adv. dr. Elena Armanienė iš Baltimore, Md., pasakiusi pagrindinę kalbą apie prel. Končiaus pagerbime rugsėjo 18 d. New Yorker viešbutyje, sveikina jubiliatą ir linki dar daug darbinių metų.

PREL. JUOZAS KONČIUS su buv. bendradarbiais savo dvigubos sukakties banketo proga. Iš kairės: Jonas Valaitis, buvęs BALF įgaliotinis Europoje, Amerikoje BALF aukų rinkėjas ir vaju vedėjas, Pranė Lapienė - buv. Našlaičių Komisijos narė, prel. Končius ir Ona Valaitienė, pasitikusi iš Europos atvykstančiuosius. Priekyje - bajoro Koncevičiaus emblema, kurią rengėjų vardu įteikė Bronė Spūdienė.

(Daugiau nuotraukų 10 psl.)

Prelato Končiaus sukaktis

PREL. JUOZAS KONČIUS rugsėjo 18 d. paminėjo 50 m. kunigystės ir 75 m. amžiaus sukaktį. Apreiškimo parapi-

jos bažnyčioje padėkos mišias laikė pats jubiliatas, padedant kun. W. Karaweckui ir kun. St. Ylai. Dalyvavo vyskupas E. E. Swanstrom, vysk. P. P. Tanner, su kuriais prel. Končiaus daug dirbta šalpos srity, ir vyskupas V. Brizgys.

Lietuviškai pamokslą pasakė vysk. Brizgys, angliškai — vysk. Swanstrom, New Yorker viešbuty banketo programą atidarė prel. Jonas Balkūnas, jai vadovauti pakviesdamas Juozą Laučką.

Kalbėjo BALF vicepirm. adv. dr. Elena Armonienė, dabartinis BALF pirmininkas kun. V. Martinkus, ministras dr. St. Bačkys, kun. S. Simutis, kleb. kun. Norbertas Pakalnis.

Meninę programą atliko Lionė Juodytė-Matthews, akompanuojant Aleksui Mrozinskiui. Prel. I. Albavičius ir dr. L. Tulaba atkalbėjo maldas.

Sveikinimus perskaitė Juozas Laučka. Minėjimo rengėjų komiteto narė Bronė Spūdienė sukaktuviniui 100-ojo skryiaus vardu įteikė J. Kulpavičiaus pagamintą herbą, kuri Vytauto laikais naudojė prel. Končiaus

giminė bajoras Koncevičius. Žmonių buvo apie 300. Banketas praėjo gražia nuotaika.

Jubiliatas visiems padėkojo ir padovanojo savo knygy apie BALFo veiklą ir Vytautą Didįjį.

JONAS VALAITIS

* ČESLOVAS GRINCEVIČIUS, rašytojas, tris savaites praleidęs Europoje grįžo į Jungtines Valstybes.

* DAINA BULOTAITĖ, Berkeley universitete gavo magistrės laipsnį germanistikoj.

* MUZIKAS A. KUČIŪNAS Seattle, Wash. pradės muziką dėstyti valstybiniame universitete. Tačiau kitiems metams yra pasiruošęs statyti operą "Gražina" Chicagoje.

* INŽ. ALGIS ir DALĖ LUKAI iš Chicagos gyventi persikelia į Hartford, Conn. Algis Lukas daug dirbo spaudai, ypač Lituanus žurnalui.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos